Jalostuksen tavoiteohjelman päivitysliite 2019

Karjalankarhukoira

Hyväksytty rotua harrastavan yhdistyksen hallituksessa 12.1.2019
Hyväksytty rotujärjestön yleiskokouksessa 16.3.2019
SKL:n jalostustieteellinen toimikunta hyväksynyt 12.11.2019

Sisällys

1. YHTEENVETO 3

4. RODUN NYKYTILANNE 5

4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja 5

4.1.1 Populaation rakenne ja sukusiitos 5

4.1.4 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta 6

4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet 7

4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa 7

4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet 8

4.2.7 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta 9

4.3. Terveys ja lisääntyminen 10

4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat 10

4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat 12

4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt 14

4.3.4 Lisääntyminen 14

4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä 15

4.4. Ulkomuoto 16

4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset 16

4.4.4 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista 17

5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA 17

5.1 Käytetyimpien jalostuskoirien taso 17

5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen 18

6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS 20

6.1 Jalostuksen tavoitteet 20

6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille 22

6.3 Rotujärjestön toimenpiteet 23

6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin 24

6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta 27

7. LÄHTEET 28

8. LIITTEET 28

1. YHTEENVETO

Kuvaus rodusta ja sen käyttötarkoituksesta

Karjalankarhukoirien JTO 2011-2015 sisältää kattavan informaation rodusta, historiasta ja rodun käyttötarkoituksesta, jotka ovat pysyneet ennallaan.

Rodun tilanne ja jalostustavoitteet

Rodun käyttöominaisuuksia on saatu hyvin kehitettyä ja vakiinnutettua, varsinkin viime vuosikymmeninä jatkuen edelleen. Vuosina 2005-2010 hirvenhaukkukokeiden ykköspalkitsemisprosentti oli noin 40 prosenttia. Vuosina 2012-2015, koekäyntien Hirv1 haukkumisprosentti on noussut 47-51 %:iin.
Rodun haasteena on pieni alkupopulaatio. Aiemmin uhkaavimpana terveysongelmana on pidetty perinnöllistä kaihia, mutta viime vuosina on herätty miettimään myös erilaisten allergioiden ja autoimmunologisten sairauksien periytyvyyttä sekä toimenpiteitä niiden leviämisen vastustamiseksi. Menneinä vuosina geenipohjaa kavennettiin entisestään rodun kehitystyötä tehtäessä joskus voimakkaallakin sukusiitoksella, koirien kertaamisilla ja ns. matadori-ilmiöllä. Voimakkaasti käyttöominaisuuksilla perusteltu jalostus on vielä aivan viime vuosikymmeniin asti alentanut perinnöllistä monimuotoisuutta. Asiaan on laajemmin havahduttu vasta 2000-luvulla yleisen tietoisuuden ja tiedon saannin, muun muassa sähköisten tietokantojen, kehittymisen myötä. Myös tietämys perinnöllisyydestä ja perinnöllisten sairauksien mekanismista sekä koirien hyvinvoinnista on lisääntynyt huimasti.

Näistä syistä päivitetty jalostuksen tavoiteohjelma (JTO) painottuu edelleen edellä kuvatun monimuotoisuutta alentaneen kehityksen pysäyttämiseen ja mahdollisten korjaavien toimenpiteiden aikaansaamiseen. Karjalankarhukoira säilytetään rotumääritelmän mukaisena suurriistan metsästykseen soveltuvana koirana, jonka rodunomaisia metsästysominaisuuksia edelleen vakiinnutetaan. Viimeiset vuodet jalostuksessa on pyritty ylläpitämään jäljellä olevaa monimuotoisuutta mahdollisimman laajasti ja tämän vuoksi muita jalostuskriteerejä ei ole haluttu asettaa liian kireiksi.

Karjalankarhukoiran populaatiotasolla tavoitteet ovat tärkeysjärjestyksessä seuraavat:

1. Rodun geeniperimä pidetään mahdollisimman laajana ja monimuotoisena ja sukusiitosasteen kasvunopeus tätä kautta mahdollisimman hitaana. Tärkeimpänä on turvata riittävä rekisteröityjen koirien määrä. Rodun geeniperimän ja monimuotoisuuden säilyttämiseksi ulkomailla olemassa olevat karjalankarhukoirapopulaatiot kartoitetaan ja käytetään mahdollisuuksien mukaan hyödyksi. Rodun elinvoimaisuuden nimissä pidetään avoinna mahdollisuutta myös rotukirjan avaamiseen, jos painavat perustelut löytyvät.
2. Rodun terveys ja elinvoima pidetään edelleen hyvänä. Perinnölliset sairaudet eivät merkittävästi pääse lisääntymään populaatiossa.
3. Rodun käyttöominaisuuksia ja suurriistan käsittelytaitoa vahvistetaan ja rodulle ominaiset metsästyspiirteet, kuten nopea reagointi ja liikkeet, taistelutahto sekä ainutlaatuinen suuntavaisto ja yhteydenpito säilytetään.
4. Koiran luonteen tulee olla käyttötarkoituksen mukaisesti rohkea ja itsevarma. Rodun luonteen kehitystä pyritään tutkimaan ja ohjaamaan entistä enemmän. Rodun luonteen tulee olla sekä yhteiskuntaan sopiva että rodulle ominainen.
5. Rotumääritelmä ja sen mukainen terve rakenne, komea olemus ja fyysiset ominaisuudet säilytetään pyrkimättä kuitenkaan liialliseen ilmiasulliseen yhdenmukaisuuteen.

Tärkein asia päivitetyssä jalostuksen tavoiteohjelmassa on turvata rodun elinvoima, koirien terveys, vahva luonne ja edelleen kehittyvät käyttöominaisuudet myös tulevaisuudessa. Se on ainoa pohja, jolle rodun tulevaisuus voidaan kestävästi rakentaa. Tähän tavoitteeseen pyritään jalostuspohjan pitämisellä mahdollisimman laajana ja olemassa olevan geeniperimän monimuotoisuuden säilyttämisellä. Tarkoituksena on saada rodun kokonaissukulaisuusasteen pieneneminen niin hitaaksi kuin mahdollista ja tehollisen populaation kasvattamisen niin, että mahdollisimman monta jalostuskriteerit täyttävää tervettä koiraa saadaan vuosittain jalostuksen piiriin.

Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet
Luonteen osalta ongelmana ei niinkään ole vihaisuus vaan varsinkin narttujen kohdalla jopa liiallinen luonteen pehmeys, joka herkästi vaikuttaa koiran käyttöominaisuuksiin itsenäistä työskentelyä vaativassa suurriistan metsästyksessä.

Käyttöominaisuuksiltaan parhaat karhukoirat ovat täysin kilpailukykyisiä muiden hirvikoirarotujen kanssa. Tavoitteena jatkossa on saada erinomaisia käyttöominaisuuksia ja varhaiskypsyyttä vakiinnutettua kauttaaltaan koko karhukoirapopulaatioon. Tavoitteena on myös saada ikäluokastaan entistä suurempi osuus käymään vähintään yhden kerran hirvenhaukkukokeessa, jotta saadaan kirjallisia todisteita karhukoirien toimivuudesta.

Terveys ja lisääntyminen
Karjalankarhukoira on edelleen terverakenteinen ja hyvän yleisterveyden omaava metsästyskoira. Pääsääntöisesti koiria ei tarvitse avustaa astutuksessa. Myös synnytykset hoituvat yleensä hyvin ja ilman eläinlääkärin apua. Keskimääräinen pentuekoko on pysytellyt miltei samassa ollen nyt 6,3 pentua. Vuonna 2017 tutkijat paikallistivat karhukoirien perimästä luustonkehityshäiriötä aiheuttavan geenivirheen, joka aiheuttaa pennuille kasvussa jälkeen jäämistä sekä lopulta kuoleman. Tietoisuuden lisääntyessä kyseisestä geenivirheestä ja oireista useat kasvattajat saivat selityksen vuosien varrella sattuneille selittämättömille pentukuolemille. Lisää luustonkehityshäiriöstä kohdassa: 4.3.2. Edellisen JTO:n päivittämisen jälkeen myös silmäsairauksien osalta on hieman edistytty ja yhdelle karhukoirilla esiintyvälle PRA:n muodolle (prcd-PRA) on nykyisin saatavana geenitesti, joka edesauttaa myös prcd-PRA sairaiden koirien jälkeläisten vastuullista jatkojalostuskäyttöä.

Jotta jatkossakin rodun yleisterveys saataisiin pysymään hyvänä ja perimän monimuotoisuus säilytettyä, tulisi jalostuksessa pyrkiä käyttämään vuosittain entistä useampaa eri urosta sekä suuntaamaan jalostuskäyttöä yli viisivuotiaisiin, yhä terveisiin ja metsästyskäytössä toimiviin koiriin. Varhaiskypsyys ja periyttävyys eivät katoa iän myötä, mutta yksilön terveys saattaa osoittautua luultua heikommaksi.

Ulkomuoto
Karjalankarhukoirapopulaatio on ulkomuodollisesti varsin korkeatasoinen, rotumääritelmän mukainen ja rodunomainen. Parhaimmillaan sopivan voimakasrakenteinen, tuuheaturkkinen ja joustavan ylväästi liikkuva karhukoira on ilo silmälle. Nykyinen rotumääritelmä on riittävän väljä (koko, voimakkuusaste), joka on mahdollistanut ulkomuodoltaan riittävästi toisistaan poikkeavien, mutta terverakenteisten koirien korkean palkitsemisen. Tämä on turvannut osaltaan rodun geeniperimän monimuotoisuutta. Nykyinen rotumääritelmä ei sisällä liioiteltuja piirteitä tai sellaisia vaatimuksia, jotka vaarantaisivat koiran terveyttä, rajoittaisivat sen fyysistä suorituskykyä tai oikein tulkittuna rodun arvokasta rotutyyppiä ja monimuotoisuutta.

Varsinaisessa JTO:ssa on tuotu esiin huoli töpöhäntäisten karhukoirien uhanalaisuudesta. Pitkällä aikavälillä tarkastellen huoli on ollut aiheellinen, mutta vuonna 2017 rekisteröitiin 11 töpöhäntäistä karhukoiraa ja vuonna 2018 määrä oli 10 kpl. Jos sama tahti jatkuu, ei töpöhäntäisyyden katoamisesta tarvitse lähitulevaisuudessa olla huolissaan.

Tärkeimmät suositukset jalostuskoirille
Jalostuskoirien tulisi olla terveitä ja metsästyskäytössä toimivia koiria. Suositeltavaa olisi, että käyttöominaisuuksista olisi myös todistettavia näyttöjä. Koska karjalankarhukoiran PEVISA ohjelma niin määrittelee, tulee jalostuskoirilla olla voimassa olevat PEVISA-tarkastukset. Silmäpeilaus (voimassa 36kk) ja lonkkakuvaus tulee olla tehtynä ennen ensimmäistä astutusta. Suuntaamalla jalostuskäyttöä yli 5-vuotiaisiin, yhä terveisiin yksilöihin, voidaan tehokkaasti ehkäistä nuoruusiällä puhkeavien sairauksien (joihin ei ole geenitestiä) lisääntymistä rodussa. Luonteen osalta jalostuskoiran tulee olla yhteiskuntakelpoinen, vahva ja tasapainoinen. Koira saa olla omanarvon tuntoinen, mutta ei koskaan ihmisvihainen.

4. RODUN NYKYTILANNE

4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja

Karjalankarhukoirapopulaatio on noin 5000 yksilöä. Rekisteröintimäärät viimeiseltä 10 vuodelta (2009–2018) ovat keskimäärin 714 vuosittain (vaihteluväli 563–900). Seurantajakson 1995–2018 rodun sukusiitosaste on tasaisesti laskenut ja vuonna 2018 se oli 3,09 prosenttia kahdeksan sukupolven mukaan laskettuna. Karjalankarhukoira on mukana Suomen Kennelliiton ja Luken kotimaisten rotujen geenivaraohjelmassa. Vuosien 2017-2018 aikana on kerätty talteen spermaa viideltä eri urokselta.

4.1.1 Populaation rakenne ja sukusiitos

Taulukko 1. Vuositilasto – rekisteröinnit

	2018	**2017**	**2016**	**2015**	**2014**	**2013**	**2012**	**2011**	**2010**	**2009**
Pennut (kotimaiset)	895	692	756	673	631	563	692	598	819	779
Tuonnit	5	1	4	2	2	3	7	5	5	4
Rekisteröinnit yht.	900	693	760	675	633	566	699	603	824	783
Pentueet	141	113	122	110	106	96	116	96	139	136
Pentuekoko	6,3	6,1	6,2	6,1	6,0	5,9	6,0	6,2	5,9	5,7
Kasvattajat	118	95	105	90	91	83	96	86	119	115
jalostukseen käytetyt eri urokset										
- kaikki	99	88	94	81	80	71	92	73	100	92
- kotimaiset	98	88	93	80	77	70	90	73	99	91
- tuonnit	1		1	1	3	1	2		1	
- ulkomaiset	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	4 v 8 kk	4 v 9 kk	5 v 1 kk	5 v 6 kk	4 v 10 kk	4 v 11 kk	4 v 11 kk	5 v 2 kk	5 v 8 kk	5 v 7 kk
jalostukseen käytetyt eri nartut										
- kaikki	141	112	121	107	105	96	115	96	138	136
- kotimaiset	141	111	120	106	105	95	115	95	137	136
- tuonnit		1	1	1		1		1	1	
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	4 v 8 kk	4 v 4 kk	4 v 9 kk	4 v 9 kk	4 v 8 kk	4 v 8 kk	4 v 9 kk	4 v 10 kk	4 v 11 kk	4 v 10 kk
Isoisät	143	117	130	113	126	115	120	113	135	120
Isoäidit	158	135	153	136	146	131	155	123	155	145
Sukusiitosprosentti	3,09%	3,28%	3,38%	3,69%	3,70%	3,80%	3,73%	3,78%	4,49%	4,72%

Jakautuminen linjoihin

Käyttöominaisuudet, terveys ja monimuotoisuus ohjaavat vahvasti jalostusvalintoja. Suomessa ei karjalankarhukoirissa ole havaittavissa jakaantumista käyttö- ja näyttelylinjoihin. Pyrkimyksiä ja toiveita erityisesti karhua haukkuvien linjojen perustamiseen on esiintynyt, mutta käytännön jalostus on kuitenkin ollut yksilöpohjaista. Kasvattajien väliset näkemys- ja suuntauserot jalostuksessa eivät ole rodulle uhka vaan mahdollisuus.

Rodun vuosittainen sukusiitosaste
Rodun laskennallinen sukusiitosaste on laskenut tasaisesti viimeisen 10 vuoden aikana. Vaikka jälkeläismäärää on rajoitettu ja sukusiitosastetta saatu pienennettyä tulee muistaa todellisuus, että moni rotuun vahvasti vaikuttava koira on samalla jäänyt sukutaulussa näkyvän kahdeksan sukupolven ulkopuolelle. Vaikka yksilön jälkeläismäärä on rajattu kohtalaisen pieneksi, voi toisen polven yksilömäärät ja sitä kautta vaikuttavuus tulevaisuudessa rotuun nousta edelleen huomattavan suureksi. Tällä hetkellä jalostuksessa katsotaan sukusiitosastetta ja yksilömäärää enemmän sukukatokerrointa, jonka suositeltaisiin olevan vähintään 0,50 kahdeksan sukupolven mukaan tarkasteltuna.

4.1.4 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta

Rodun jalostuspohjan laajuus

	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
Per vuosi										
- pentueet	141	113	122	110	106	96	116	96	139	136
- jalostukseen käytetyt eri urokset	99	88	94	81	80	71	92	73	100	92
- jalostukseen käytetyt eri nartut	141	112	121	107	105	96	115	96	138	136
- isät/emät	0,70	0,79	0,78	0,76	0,76	0,74	0,80	0,76	0,72	0,68
- tehollinen populaatio	165 (59%)	137 (61%)	147 (60%)	129 (59%)	127 (60%)	115 (60%)	142 (61%)	116 (60%)	163 (59%)	156 (57%)
- uroksista käytetty jalostukseen	0%	0%	3%	6%	8%	12%	11%	10%	10%	8%
- nartuista käytetty jalostukseen	0%	0%	3%	8%	18%	16%	18%	15%	17%	15%
Per sukupolvi (4 v)										
- pentueet	486	451	434	428	414	447	487	489	541	510
- jalostukseen käytetyt eri urokset	271	248	238	233	238	251	262	248	266	251
- jalostukseen käytetyt eri nartut	334	321	313	309	309	344	360	365	389	364
- isät/emät	0,81	0,77	0,76	0,75	0,77	0,73	0,73	0,68	0,68	0,69
- tehollinen populaatio	413 (42%)	390 (43%)	378 (44%)	372 (43%)	375 (45%)	408 (46%)	427 (44%)	421 (43%)	449 (41%)	422 (41%)
- uroksista käytetty jalostukseen	2%	4%	7%	9%	10%	10%	10%	10%	10%	10%
- nartuista käytetty jalostukseen	3%	7%	11%	15%	17%	17%	16%	15%	15%	16%

Tärkeimmät jalostuspohjaa kaventavat tekijät
Liian tiukat kriteerit käyttökoe- tai terveystulosten suhteen ovat suurin jalostuspohjaa kaventava tekijä. Myös rekisteröintimäärän pysyvä lasku olisi todellinen uhka rodun monimuotoisuudelle. Sukupolvittain tarkasteltuna nartuista noin 16% päätyy jalostuskäyttöön ja uroksista vain noin 10%. Varsinkin uroksilla prosenttiosuutta tulisi saada nostettua monimuotoisuuden ylläpitämiseksi. Nartuista jalostuskäyttöön tulisi saada kaikki koepalkitut terveet nartut edes yhden pentueen verran.

Jälkeläismäärään perustuva PEVISA-ohjelma
Vuodesta 2008 alkaen karjalankarhukoirilla on ollut rekisteröintiehdoissa suurin sallittu jälkeläismäärä 100 jälkeläistä. Vuonna 2011 määrää rajoitettiin entisestään 60 jälkeläiseen. Rajoite on ollut erittäin toimiva ja edesauttanut astutusten tasaisempaa jakautumista useammalle urokselle vuosittain. Lisäksi rotujärjestön suosituksissa on ollut pykälä, ettei koiralle suositeltaisi yli 30 jälkeläistä ennen kuin koira on yli viisi vuotiaana tarkastettu silmiltään terveeksi. Tämä suositus ei ole ollut riittävä eikä käytännössä valvottavissa.

Koska ikä tuo varmuutta niin silmäsairauksien kuin monen muunkin sairauden vastustamisessa, uuteen PEVISA-ohjelmaan esitetään entistä tiukempaa jälkeläismäärä rajoitetta seuraavasti: koiralle rekisteröidään enintään 60 jälkeläistä. Alle 5-vuotiaalle koiralle rekisteröidään maksimissaan 25 jälkeläistä (viimeinen pentue rekisteröidään kokonaisuudessaan). Rajoitteella pyritään myös hajauttamaan nuorten koirien käytön tuomaa riskiä sekä saamaan astutuksia yhä useammalle urokselle.

4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa

Valtaosa karjalankarhukoirista elää maaseudulla tai omakotialueilla tarhaolosuhteissa, mutta kuitenkin huomattavan usein niin sanottuna perhekoirana ja perheenjäsenenä. Käytöshäiriöisiä ja dominointihaluisia koiria esiintyy silloin tällöin. Usein syy voi löytyä taitamattomasta kasvatuksesta tai puutteellisesta sosiaalistamisesta. Samaa sukupuolta edustavien koirien kanssa voi karjalankarhukoiralla esiintyä aggressioita, mutta aivan päinvastaisiakin esimerkkejä löytyy. Jalostusvalinnoissa kasvattajat ovat kiinnittäneet entistä enemmän huomiota koiran luonteeseen. Metsästäjien asenteissa on myös tapahtunut muutos entisaikoihin nähden, jolloin vihaista koiraa pidettiin hyvänä käyttökoirana. Ketjukoiraksi pihan perukoille rotu ei edelleenkään sovellu, kuten eivät mitkään muutkaan koirat.

Karjalankarhukoiran tulisi olla rotumääritelmän mukaisesti suurriistan metsästykseen käytettävä, pysäyttävä ja haukkumalla riistan ilmaiseva koira. Koiran tulee olla riistaintoinen, itsenäisesti työskentelevä mutta kuitenkin yhteistyöhaluinen. Jatkossa parituksia suunniteltaessa on myös kiinnitettävä huomiota oikean karhukoiran luonteen säilymiseen. Vahva luonne ei saa jatkossakaan olla este karjalankarhukoiran yhteiskuntakelpoisuudelle. Harrastajien kiinnostus luonnetestausta kohtaan on noussut vahvasti jalostustarkastusten myötä. Vihaisista koirista kerätään tietoa jalostusryhmän käyttöön.

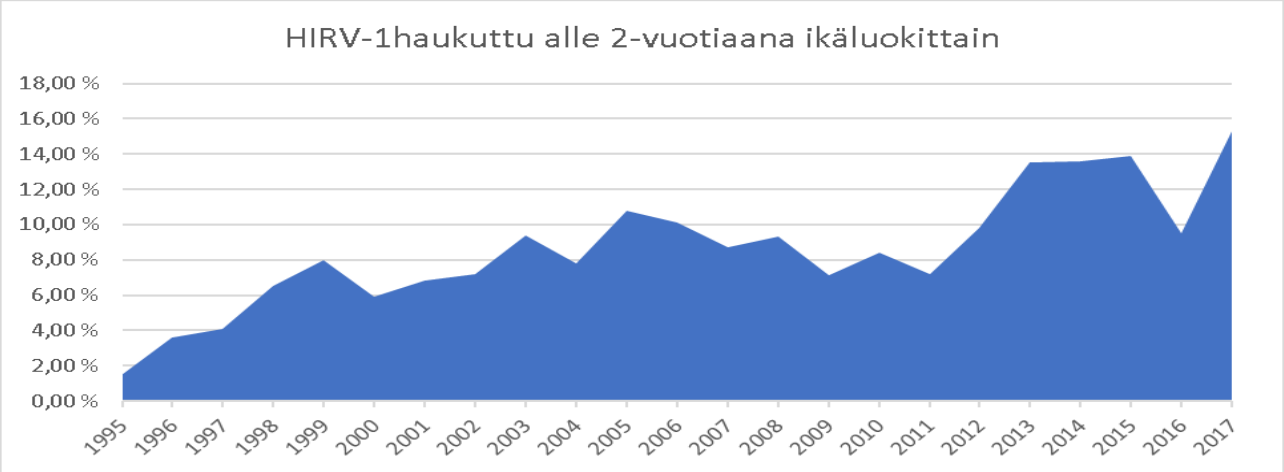
Jalostustarkastus
Karhukoirien jalostustarkastukset aloitettiin vuonna 2015. Vuosittain jalostusryhmä on kutsunut tarkastukseen 7 kpl 6-vuotiaita uroksia, 5 kpl rotuun jo nyt/tulevaisuudessa vahvasti vaikuttavaa narttua, sekä 3 kpl vapaasti valittuja uroksia. Jalostustarkastus on pitänyt sisällään terveyskyselyn, verinäytteen oton, silmäpeilauksen, ulkomuotokatselmuksen yksityiskohtaisine mittauksineen sekä luonnetestin Luonnetestissä luonnetta on arvioitu mukaillen virallisen luonnetestin kolmea osa-aluetta - terävyyttä, luokse päästävyyttä, sekä kovuutta. Jalostustarkastusten myötä virallinen luonnetestaus on alkanut kiinnostamaan rodun harrastajia. Sekä 2017 että 2018 virallisiin luonnetestitilaisuuksiin osallistui jo yli 10 karjalankarhukoiraa.

Näyttelyt
Karjalankarhukoirien näyttelykäynnit ovat vaihdelleet viimeiset viisi vuotta välillä 900-1100 näyttelykäyntiä/ vuosi. Näyttelyissä laatumaininnan erinomainen saa nykyään 56% arvostelluista koirista, vuonna 2013 osuus oli 49%. Vuosittain alle 10 metsästyspystykorviin erikoistunutta ulkomuototuomaria arvostelee yli 50% karhukoirien näyttelykäynneistä. Vuosittain suurimmat näyttelyt ovat päänäyttely vuosikokouksen yhteydessä sekä jalostuspäivien näyttely. Myös Pohjois-Suomen ryhmänäyttelyissä on viime vuosina ollut suuria määriä karhukoiria näyttelykehissä.

4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet

Käyttöominaisuuksien säilyttäminen

Karjalankarhukoiran käyttöominaisuuksia testataan hirvenhaukku- ja karhunhaukkutaipumuskokeissa. Kokeissa arvostellaan koiran työskentely suurriistalla, yhteistyökyky työskentelyn aikana, riistan hakeminen

ja löytötehokkuus, riistatyöskentelyn laatu sekä haukun ominaisuudet. Rotujärjestön mielestä parhaat luonnetestit karjalankarhukoiralle ovat edelleen käyttökokeet rodun luonnollisessa toimintaympäristössä.

Rodun käyttöominaisuudet pyritään säilyttämään jatkossakin sekä kehittämään rotua kilpailukykyisenä suurriistakoirana rodulle ominaisia metsästysominaisuuksia menettämättä. Narttujen taso on jatkanut edelleen nousuaan ja nykyään rodun mestaruusottelussa on vuosittain mukana myös useita narttuja. Myös narttujen varhaiskypsyys on noussut, mikä näkyy eritoten Tappisarvi -kilpailuun osallistuvien koirien sukupuolijakaumassa. Myös hirvenhaukkukokeiden tuloksia arvioitaessa on tasoa saatu nostettua. Entistä useampi narttu ikäluokastaan haukkuu HIRV-1 tuloksen. Pidemmällä aikavälillä rodun käyttöominaisuuksia tarkasteltaessa voidaan todeta niiden parantuneen huimasti, mutta kuitenkin niin, että rodun ominaispiirteet riistatyöskentelyssä ovat säilyneet.
Myös runsastunut karhukanta on suonut erinomaiset puitteet päästä testaamaan yhtä rodun alkuperäistä käyttötarkoitusta eli karhunpyyntiä. Ilahduttavasti myös nuoria narttuja on kunnostautunut sekä karhun metsästyksessä että karhunhaukkutaipumuskokeen suorittamisessa urosten rinnalla. Hirven ja karhun metsästyksen lisäksi, karjalankarhukoira sopii erinomaisesti myös ilveksen ja villisian metsästykseen ketteryytensä ansiosta.

Kokeet

Entistä useampi karhukoira ikäluokastaan osallistuu hirvenhaukkukokeisiin. Pitkällä aikavälillä tarkastellessa kokeisiin osallistuu noin 25% ikäluokastaan, mutta havaittavissa on hienoista nousua. Ikäluokista 2011-2015 hirvenhaukkukokeisiin on osallistunut jopa 29%. Oletettavaa on, että ikäluokkien 2016 (21%) ja 2017(15%) osallistumisprosentit tulevat ajan parin vuoden sisällä nousemaan vähintään samaan tasoon.

Hirvenhaukkukokeisiin osallistuneet syntymävuoden mukaan, vain yksilön paras tulos huomioiden:

	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011
HIRV-1	71 koiraa	110 koiraa	149 koiraa	157 koiraa	148 koiraa	151 koiraa	121 koiraa
HIRV-2	5 koiraa	6 koiraa	7 koiraa	9 koiraa	6 koiraa	3 koiraa	5 koiraa
HIRV-3	3 koiraa	5 koiraa	2 koiraa	2 koiraa	4 koiraa	5 koiraa	2 koiraa
HIRV-0	23 koiraa	38 koiraa	37 koiraa	22 koiraa	32 koiraa	31 koiraa	25 koiraa
Yhteensä	102 koiraa	159 koiraa	195 koiraa	190 koiraa	190 koiraa	190 koiraa	153 koiraa

aa

KARH-kokeen suorittaneet syntymävuosittain, vain paras tulos huomioiden

	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007
KARH1	4 koiraa	3 koiraa	4 koiraa	4 koiraa	4 koiraa	9 koiraa	10 koiraa	9 koiraa	6 koiraa	14 koiraa
KARH0	1 koiraa	1 koiraa	3 koiraa	1 koiraa	7 koiraa	2 koiraa	4 koiraa	4 koiraa	1 koiraa	3 koiraa
Yhteensä	**5 koiraa**	**4 koiraa**	**7 koiraa**	**5 koiraa**	**11 koiraa**	**11 koiraa**	**14 koiraa**	**13 koiraa**	**7 koiraa**	**17 koiraa**

Karhunhaukkutaipumuskokeen suorittaneiden joukossa on ilahduttavaa huomata olevan myös narttuja, syksyllä 2018 tilastoitiin karhukoirille yhteensä 20 kpl karhunkaatoon johtanutta työskentelyä. Tulostilastoihin voi tutustua tarkemmin osoitteessa:
https://jalostus.kennelliitto.fi/frmTulostilastot.aspx?R=48&Lang=fi

Vertailu rodun muihin tärkeisiin maihin

Karjalankarhukoiria on tiettävästi metsästyskäytössä Ruotsissa, Virossa, Norjassa, Puolassa, Espanjassa, Ranskassa ja Italiassa. Amerikassa karjalankarhukoiria käytetään useammassa paikassa petoeläinten karkottamiseen asutusalueilta. Lisäksi karhukoiria on metsästyskäytössä Venäjällä ja muissa Itä-Euroopan maissa, mutta osittain sekoittuneena venäläiseurooppalaiseen laikaan, kuten myös Amerikan puolella. Myös Tanskassa, Saksassa, Sveitsissä, Portugalissa ja Itävallassa on yksittäisiä karhukoiraharrastajia. Ulkomailla karhukoirat menestyvät yleensä hyvin myös näyttelyissä huomiota herättävän ulkonäkönsä ansiosta. Keski-Euroopassa järjestetään karjalankarhukoirille villisian metsästyskokeita sekä niihin liittyviä tottelevaisuuskokeita.

4.2.7 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta

Keskeisimmät ongelmakohdat

Karjalankarhukoirien JTO vuodelta 2010 mainitsee seuraavaa: ”Tilasto karjalankarhukoirien kuolinsyistä kertoo korutonta kieltä; noin 10 prosenttia 409:sta kuolleesta karjalankarhukoirasta oli lopetettu luonne- tai käyttäytymishäiriöiden takia.” Tällä hetkellä kuolinsyitä on kirjattu jalostustietojärjestelmään huomattavasti kattavammin ja ikäluokista 2000- 2018 enää 5% on mainittu lopetetuiksi käytös tai käyttäytymishäiriöiden takia. Suoranaisesti vihaisuuden takia lopetetuksi on ilmoitettu vain 18 karhukoiraa, joka on kaikista kirjatuista kuolinsyistä vain prosentin luokkaa.

Ongelmien syyt ja vähentäminen

Vaikka karjalankarhukoira onkin yleensä rauhallinen ja ehkä hiukan juro, niin ärsytettynä sen terävyys ja taistelutahto sekä ”päreiden palaminen” on luonteenpiirre, jotka voivat aiheuttaa ongelmia.

Vuosina 1990-2013 keskimäärin 0,5% eli neljä koiraa per ikäluokka, on ilmoitettu lopetetuksi käytöshäiriöiden takia. Käytöshäiriöiden takia lopetetut koirat ovat olleet keskimäärin 3-4 -vuotiaita lopetushetkellä.

Koiran hyvä, taitava ja oikeudenmukainen kohtelu, varhainen sosiaalistaminen sekä tottelevaisuuskoulutus ehkäisevät ongelmia. Rodun luonteenpiirteet on tehtävä selviksi myös rodun uusille harrastajille ja jalostustyössä on pyrittävä yhä tasapainoisempaan, vahvan hermorakenteen omaavaan ja käyttötarkoitukseensa soveltuvaan koiraan. Liiallista miellyttämisenhalua ei tule kuitenkaan ihannoida, koska suurriistakoiran tulee kyetä itsenäiseen työskentelyyn ja tarvittaessa puolustamaan isäntäänsä.

4.3. Terveys ja lisääntyminen

4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat

PEVISA-ohjelman voimaantulovuosi sekä ohjelman muutokset

Karjalankarhukoiran uudistettu PEVISA-ohjelma astuu voimaan 1.1.2020 eli samaan aikaan JTO:n päivityksen kanssa.

Karjalankarhukoirien PEVISA 2020-2025

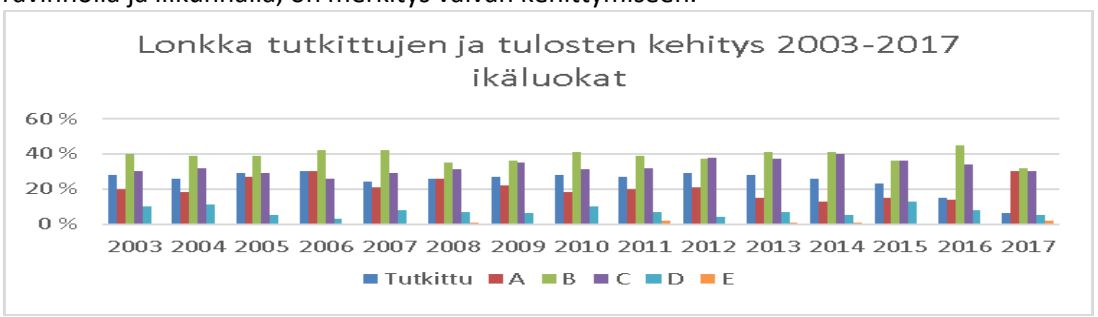
HD (Lonkkakuvaus) tuloksen D saanut koira on paritettava tuloksen A saaneen koiran kanssa. Silmätarkastuslausunto on voimassa 36kk. Seuraavat sairaudet sulkevat koiran pois jalostuksesta: Perinnöllinen kaihi, PRA, PHTVL/PHPV asteet 2-6. Diagnoosin PHTVL/PHPV aste 1 tai muu vähämerkityksellinen kaihi saanut koira on paritettava ko. sairauden suhteen terveen koiran kanssa. Monimuotoisuutta ylläpitävä ehto: koiralle rekisteröitävien jälkeläisten enimmäismäärä on 60, joista korkeintaan 25 pentua alle 5-vuoden iässä tapahtuneesta astutuksesta. Pentue jossa rajaylittyy rekisteröidään kokonaisuudessaan.

Muutoksena aikaisempaan siis lonkkien osalta on siirtyminen indeksipohjaisesta rajoituksesta takaisin kirjainpohjaiseen. D-lonkkaisten koirien käyttö halutaan edelleen sallia, sillä varhaiskypsiä käyttövalionarttuja ei haluta yksin lonkkien takia jättää jalostuksen ulkopuolelle. D-lonkkaisten käyttö sallitaan kuitenkin vain A-lonkkaisen partnerin kanssa. Toinen muutos aikaisempaan ohjelmaan on nuorten koirien jälkeläismäärän rajoittaminen, joka tähän saakka on ollut käytössä vain suositustasolla.

PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat

Lonkkanivelen kasvuhäiriö eli ”lonkkavika” (HD)

HD on koirien yleisin luuston/nivelten kasvuhäiriö, jossa lonkkamaljakko ja reisiluun nivelnasta ovat yhteen sopimattomia ja joka johtaa vakavimmissa muodoissa yleensä nivelrikkoon ja koiran invalidisoitumiseen. Vaiva on selvästi perinnöllinen ja ilmeisesti useaan geeniin sidottu ominaisuus. Myös ympäristöllä, kuten ravinnolla ja liikunnalla, on merkitys vaivan kehittymiseen.

Karjalankarhukoirien kohdalla vuonna 2013 siirryttiin tarkastelemaan lonkkia laskennallisen lonkkaindeksin kautta. Ja vuonna 2013 voimaan tulleessa PEVISA-ohjelmassa rekisteröitävien pentujen vanhempien lonkkaindeksien keskiarvon tuli astutushetkellä olla vähintään 95. Tämä uudistus on mahdollistanut D-lonkkaisten kovien narttujen jalostuskäytön hyvän lonkkaindeksin omaavien urosten kanssa. Vuoden 2013 jälkeen on havaittavissa D- ja C-lonkkaisten koirien määrän nousua ja puolestaan A- ja B-tulosten määrän

laskua. Jatkossa tilannetta on seurattava ja pyrittävä vähintään nykyisen tason säilyttämiseen. Suosituksissa raja-arvona on pidetty lonkkaindeksien keskiarvoa 100.

Jalostuksessa rotujärjestö suosittelee, että yhdistelmän yhteenlaskettu lonkkaindeksi tulisi olla vähintään 200 eikä kahta C-lonkkaista koiraa yhdistettäisi keskenään, vaikka indeksi sen sallisikin.

Silmäsairaudet karjalankarhukoiralla

Vuosittain tarkastetuista koirista n. 90 % saa koiranettiin statuksen ”ei todettu perinnöllisiä silmäsairauksia.” Ikäluokista 2000–2010 silmiltään terveeksi todettujen koirien osuus tarkastetuista on vaihdellut 85–96 % välillä/ikäluokka, joka on erittäin hyvin. Toisin sanoen vain 10 %:lla ikäluokkansa tarkastetuista koirista on löytynyt huomautettavaa silmien osalta.

Perinnöllinen kaihi, katarakta

Perinnöllinen harmaakaihi eli katarakta on nuorella tai keski-ikäisellä koiralla esiintyvä silmän linssin samentuma joko yhdessä tai molemmissa silmissä. Sairaus estää valon pääsyn verkkokalvolle ja voi johtaa täydelliseen näkökyvyn menetykseen. Katarakta periytyy väistyvästi ja sukupuolesta riippumatta. Myös dominoivasti periytyvää kaihia on tavattu. Katarakta on karjalankarhukoiran merkittävin ja yleisin silmäsairaus; sairaiden määrä on tiukasti pysynyt noin 5 %:ssa vuosittain tutkituista koirista. 2008 silmätarkastuslausunnon voimassaoloaikaa rajoitettiin 36 kuukauteen, joten sen jälkeen tehdyt uusintatarkastukset vanhemmille koirille nostivat ilmi tulleiden sairaiden yksilöiden määrää merkittävästi.

Jalostuksessa rotujärjestö suosittelee, ettei sairaita koiria tulisi yhdistelmässä molemmin puolin kolmen sukupolven sisään. Jos koiran jälkeläisellä tai koiran vanhemmalla on todettu kaihi, suositellaan koiralle vain yli 5-vuotiaana terveeksi silmätarkastettua kumppania.

PRA, verkkokalvon etenevä surkastuma

PRA-tautiryhmä sisältää suuren joukon tauteja, joiden oireet alkavat hämäräsokeutena ja voivat johtaa sokeutumiseen. Sairautta voi esiintyä jo hyvin nuorena tai keski-iässä tai jopa sitä vanhempana. Periytyminen noudattanee samoja periaatteita kuin kaihilla. Vuosina 2000–2010 kaikista tarkastetuista koirista noin 1 %:lla ikäluokastaan on todettu PRA sairaiksi. Vuoden 2015 loppuun mennessä tarkastetuista vuosina 2011–2014 syntyneistä koirista 0,9 % on saanut PRA-epäilyttävä -lausunnon, mikä viittaisi siihen, ettei sairautta ole saatu kuriin nykyisin konstein, mutta sairaus ei ole myöskään päässyt lisääntymään populaatiossa.

Jalostuksessa rotujärjestö suosittelee PRA:n osalta, ettei sairaita tai varmoja kantajia tulisi yhdistelmään molemmin puolin kolmen sukupolven sisään. Jos koiran jälkeläisellä tai koiran vanhemmalla on todettu PRA, suositellaan koiralle vain yli 5-vuotiaana terveeksi silmätarkastettua kumppania, jonka taustassa ei ole PRA-sairaita koiria. Prcd-PRA:n osalta geenitestatuista koirista sairaita ei suositella jalostuskäyttöön ja kantajia suositellaan paritettavaksi vain prcd-PRA:n osalta terveeksi testatun kanssa. Koska testejä on tällä hetkellä tehty vielä kovin vähän ja suuntautuen tiettyjen koirien jälkeläisiin, joudutaan aluksi kantaja narttuja parittamaan myös testaamattomien urosten kanssa. Tällöin yhdistelmä ei täytä suosituksia, mutta jalostusryhmä pyrkii auttamaan nartun omistajaa urosvalinnassa parhaansa mukaan riskejä minimoiden.

PHTVL/PHPV,
sikiöaikaisen verisuonijäänteen aiheuttama silmän kehityshäiriö

PHPV tarkoittaa silmän sisällä linssiä ravitsevan verisuonijärjestelmän sikiökautista jäännettä, jonka muutokset voidaan todeta jo nuorella iällä. PHTVL/PHPV -muutokset jaetaan niiden vakavuuden mukaan asteisiin 1-6. Vakavimmissa asteissa pysyväksi jääneet rakenteet aiheuttavat linssiin samentumia, linssin epämuotoisuutta sekä altistavat kaihimuutoksille ja sokeudelle. Periytymismekanismi on tuntematon. Yksilöitä, joilla on todettu asteiden 2-6 PHTVL/PHPV -muutoksia, ei saa käyttää jalostukseen. Ikäluokissa 2000–2010 sairautta todettiin 1 %:lla kaikista tutkituista, joista sairauden aste 2-6 diagnosoitiin 50%:lla diagnoosin saaneista.

Jalostuksessa rotujärjestö suosittelee, että PHTVL/PHPV diagnoosin saaneita koiria ei tulisi yhdistelmään molemmin puolin kolmen sukupolven sisään.

4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat

Muista rodulla todetuista sairauksista ja vioista on kerrottu kattavasti varsinaisessa JTO:ssa. Tässä päivitysosassa käymme läpi vain ne, joista on uutta merkittävää tietoa tai ne ovat viime aikoina olleet esillä rodun harrastajien piirissä sekä jalostusneuvojien ja kasvattajien välisissä keskusteluissa.

Polvilumpion sijoiltaanmeno, patellaluksaatio

Patellaluksaatio eli polvinivelen rakenteellinen heikkous on vaiva, jossa telaurat ovat liian matalat ja joka altistaa polvilumpion sijoiltaanmenolle ja koiran invalidisoitumiselle. Diagnosoidaan ajoittain ja harvinaisena myös karjalankarhukoiralla. Periytyvyyden mekanismi ei ole tiedossa, mutta suorat takajalat altistavat sairaudelle. Patellaluksaatio on synnynnäinen ja se jaetaan vian vakavuuden perusteella neljään eri asteeseen. Sairaus invalidisoi koiraa. Vuosina 2014–2018 on tarkistettu polvet 79 karhukoiralta, joista vain yhdellä on ollut huomautettavaa polvissa.

Polven ristisidevaurio

Ristisiteen vaurio on koirien yleisin kirurgista hoitoa vaativa nivelsairaus. Ristisiteet ovat vahva, lyhyt siderakenne polvinivelen keskellä, reisiluun ja sääriluun välillä. Eturistiside rajoittaa myös polvinivelen kiertoliikettä. Ristisidevaurion seurauksena polviniveleen kehittyy nopeasti tulehdusreaktion seurauksena rappeuttava nivelrikko. Polven toimintakyvyn palauttamiseksi eturistisidevaurio täytyy viipymättä hoitaa kirurgisesti. Ristisidevaurioita pidettiin aiemmin äkillisenä trauman aiheuttamana sairautena. Nykyään tiedetään, että noin 80 % ristisidevaurioista on aluksi osittaisia. Polvinivel voi aluksi olla tukeva tai löysyys on lievää. Vähitellen vaurio etenee, kun ristiside ei parane vaan pettää asteittain rappeutuessaan. Monet takajalan ja polvinivelen rakenteeseen, toimintaan ja aineenvaihduntaan liittyvät tekijät vaikuttavat ristisidevaurion syntyyn ja sairausalttiuteen

Ristisidevaurio on voimakkaasti perinnöllinen, joten operoitua koiraa ei tulisi käyttää jalostukseen. Suurin osa eturistisidevauriolle altistavista tekijöistä liittyy koiran rakenteeseen tai muihin sairauksiin ja niiden aiheuttamaan toimintahäiriöön polvinivelessä. Tämän vuoksi myös eturistisidevaurio on voimakkaasti perinnöllinen sairaus. Sairauden esiintyvyys vaihtelee voimakkaasti roduittain ja jopa pentueittain. Koiralla, jolla todetaan ja hoidetaan ristisidevaurio, on noin 50 %:n todennäköisyys kehittää eturistisidevaurio myös toiseen polviniveleen seuraavan vuoden kuluessa. Tämäkin havainto korostaa rakenteen, yksilöllisen alttiuden ja perinnöllisen taipumuksen merkitystä vaurion synnylle yksittäisen trauman sijaan. Huomioitavaa on, että polvilumpion luksaation varalta annettava polvilausunto ei kuvaa sairastumisriskiä eturistisidevaurion suhteen. Lähde ja lisätietoa: https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/polven-ristisidevaurio

Sairauden perinnöllisen luonteen takia ristisidevaurion takia operoidun koiran jalostuskäyttöä ei suositella.

Selkänikamien silloittuminen (Spondylosis deformans)

Spondyloosilla, joka on yleinen koirien vaiva ja esiintyy myös karjalankarhukoirilla, tarkoitetaan selkänikamien välistä luutumista, jossa nikamien alapuolelle ja sivuille muodostuu luusilloittumia. Sairaus voi olla seurausta perinnöllisestä alttiudesta, loukkaantumisista tai rakenteellisesta heikkoudesta, jolloin elimistö pyrkii vakauttamaan liikkuvia nikamavälejä luun uudismuodostuksella. Usein löydökset ovat karjalankarhukoiralla oireettomia lonkkakuvausten sivulöydöksiä, mutta vakavissa tapauksissa ne voivat invalidisoida koiran. Tällä hetkellä virallinen spondyloosilausunto löytyy vain kuudella karhukoiralla. Sairauden esiintyvyystilannetta rodussa seurataan.

Välimuotoinen lanne-ristinikama (lumbosacral transitional vertebra, LTV)

LTV on koirilla yleinen synnynnäinen ja perinnöllinen nikamaepämuodostuma, jonka periytymismekanismia ei tunneta. LTV:llä tarkoitetaan nikamaa, jossa on sekä lanne- että ristinikaman piirteitä. Muutos voi olla

symmetrinen eli samanlainen oikealla ja vasemmalla puolella tai epäsymmetrinen. Diagnoosi tehdään usein lonkkakuvasta, josta voidaan nähdä koiran ristiluu ja lanne-ristiluuliitos yhdestä suunnasta. LTV altistaa lanne-ristiluuliitosalueen varhaiselle rappeutumiselle, minkä seurauksia voivat olla takaselän kivut ja pahimmassa tapauksessa takajalkojen halvausoireet. Hoitona käytetään lepoa ja kipulääkkeitä ja vakavimmissa tapauksissa leikkaushoitoa. Kotikoirina sairastuneet koirat pärjäävät usein melko hyvin, mutta ennuste paluusta harrastus- tai työkoiraksi on epävarma.

Oireilevat koirat suositellaan jättämään pois jalostuksesta. Kaikkia oireettomia koiria voi käyttää, mutta LTV1–LTV4 -tuloksen saaneet koirat suositellaan yhdistämään vain LTV0-koirien kanssa. Lisää sairaudesta: https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/perinnolliset-selkamuutokset
Karjalankarhukoirilla on tehty 2017 2 kpl ja 2018 3 kpl LTV diagnooseja, tilannetta seurataan.

Kondrodysplasia (lyhytkasvuisuus, ”tappijalka”)
Karjalankarhukoirien perimässä esiintyy kondrodysplasiaa eli lyhytjalkaisuuden aiheuttavaa geenimutaatiota. Sairaudessa pitkien putkiluiden kasvu häiriintyy ja seurauksena on koiran jääminen matalajalkaiseksi, vaikka se muulta rakenteeltaan on lähes normaali. Geenimutaatio periytyy yhden geenin välityksellä ja periytymismalli on autosomaalinen ja resessiivinen. Mikäli geenimutaatio saadaan sekä isältä että emältä, on geeni kromosomissa kaksinkertaisena ja mutaatio näkyy koiran ilmiasussa matalakasvuisuutena. Karjalankarhukoirapopulaatiossa geenimutaation kantajia on tällä hetkellä tiedossa olevien näytteiden mukaan alle 10% testatuista. Geenimutaation kantajakoirat, jotka ovat siis ilmiasultaan terveitä, periyttävät geenin laskennallisesti puolelle jälkeläisistään ja kahden kantajakoiran jälkeläisistä laskennallisesti puolet on kantajia ja yksi neljäsosa sairaita ja yksi neljäsosa terveitä ilman geenimutaatiota. Kahta kantajakoiraa ei tule parittaa keskenään. Geenimutaation kantajuuden toteamiseksi on olemassa yksinkertainen geenitesti.

Pentuiän luustosairaus (luustonkehityshäiriö)
Karjalankarhukoirien pentuiän luustosairaus on tutkimusten perusteella tarkentunut aineenvaihdunnalliseksi sairaudeksi, joka johtaa häiriöön luuston mineralisaatiossa. Sairaus periytyy autosomaalisesti resessiivisesti. Karjalankarhukoirien luustosairauden oireet ilmenevät noin 2-7 viikon iässä. Oireisiin kuuluvat hidas kasvu, kouristelukohtaukset ja liikkumisvaikeudet. Sairaus johtaa kuolemaan/lopettamiseen pentuiällä. Koirangeenit.fi tutkimusryhmällä hallussa olevien näytteiden mukaan 17% testatuista karhukoirista on sairauden kantajia. Geenimutaation kantajakoirat, jotka ovat siis ilmiasultaan terveitä, periyttävät geenin laskennallisesti puolelle jälkeläisistään ja kahden kantajakoiran jälkeläisistä puolet on kantajia ja yksi neljäsosa sairaita ja yksi neljäsosa terveitä ilman geenimutaatiota. Kahta kantajakoiraa ei tule parittaa keskenään. Geenimutaation kantajuuden toteamiseksi on olemassa yksinkertainen geenitesti. Lähde: https://www.koirangeenit.fi

Epilepsia
Epilepsia on toistuvia kohtauksia aiheuttava aivojen sähköisen toiminnan häiriö, joka periytyy ilmeisesti useamman geenin yhteisvaikutuksena. Oireyhtymä on tunnettu karhukoiralla sen historian alkuajoista lähtien. Taudin diagnosointi on vaikeaa – ensin on suljettava pois muut vastaavia oireita aiheuttavat sairaudet. Diagnoosi ”primääri epilepsia” ei vielä varmuudella todista tapauksen perinnöllistä luonnetta – sukuhistorian tuntemus tosin antaa viitteitä arviointiin. Epilepsia on rotujärjestössämme tarkasti seurattava sairaus. Jalostusryhmän arvion mukaan noin 2 % koirista saa epileptisiä oireita elinaikanaan. Varsinaista epilepsiaa kaikki oireet eivät ole. 2013 teetetyn terveyskyselyn mukaan epileptisiä oireita saaneita koiria ei kuitenkaan löytynyt yhtään. Terveyskysely tehtiin 200 koiralle, josta 168 vastasi kyselyyn. Jalostusryhmälle ilmoitetaan vuosittain 3-5 uutta epilepsiatapausta.

Autoimmuunisairaudet
Autoimmuunisairauksissa elimistön oma immuunipuolustusjärjestelmä alkaa hyökätä omia kudoksia vastaan. Taudeilla katsotaan olevan perinnöllinen tausta. Koirapopulaation perimän kaventuminen ja

homotsygotian lisääntyminen yleistävät autoimmuunisairauksia. Yleisimpiä koirien autoimmuunisairauksia ovat moninaiset ihosairaudet sekä kilpirauhasen vajaatoiminta. Autoimmuunisairaudet alentavat voimakkaasti koiran sopivuutta käyttötarkoitukseensa. Tiedossa olevat autoimmuunisairaudet pyritään huomioimaan jalostussuosituksissa ja jalostustoimikunta toivoo, että koiran omistajat ilmoittaisivat koiraa toistuvasti vaivaavista allergioista/tulehduksista jalostusryhmälle ja että koirien lopetussyyt kirjattaisiin koiranettiin näkyville.

4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt

Kuten kuolinsyytilasto kertoo, suurin osa karhukoirista kuolee edelleen joko vanhuuteen tai kuolinsyy jätetään ilmoittamatta. Tapaturmat ja liikennevahingot vievät yhä paljon (12 %) karhukoiria hautaan, joka on ymmärrettävää käyttökoiran ollessa kyseessä. Vielä on harmillisen paljon myös lopetuksia/kuolemia, missä koira on ollut sairas, mutta sairautta ei ole tutkittu. Näissä toivoisi omistajien aktivoituvan tutkituttamaan koiransa ja antamaan tietoa eteenpäin. Kasvainsairaudet ja syöpä ovat yleisiä kuolinsyitä, mutta kuollessaan koirat ovat jo verrattain vanhoja, keski-iän ollessa 9 vuotta ja 9 kuukautta.

Yleisimmät nuorten koirien/ kesken käyttöiän lopetuksen syiksi on merkitty ”Käyttökoira joka ei sovellu tarkoitukseensa” sekä ”Lopetus käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi.” Tällöin koirat lopetetaan yleensä alle 5-vuotiaina. On erittäin toivottavaa, että mahdollisimman moni ilmoittaisi koiransa kuolin- tai lopetussyyn Kennelliiton Koiranettiin.

Muita kesken työiän lopetukseen johtaneita syitä ovat luusto ja nivelsairaudet, iho ja korvasairaudet, silmäsairaudet sekä immunologiset sairaudet. Tarkemmin kuolinsyihin voi tutustua: https://jalostus.kennelliitto.fi/frmTerveystilastot.aspx?R=48&Lang=fi

4.3.4 Lisääntyminen

Vuonna 2018 kasvattajilta kerättiin tietoa pennuttamisen tuloksista kasvattajakyselyllä. Kyselyyn on tähän mennessä vastattu 80 nartun osalta. Kyselyä tullaan jatkossa kehittämään nyt saatujen kokemusten perusteella. Seuraavissa

	Kyllä	Ei
Sujuiko astutus hyvin?	4	2
	97,37%	2,63%
Tarvitsiko astutuksessa avustaa koiria?	9	69
	11,54%	88,46%
Tarvittiinko keisarinleikkausta?	7	71
	8,97%	91,03%
Oliko synnytyksessä muita ongelmia?	11	66
	14,29%	85,71%
Hoitiko narttu pennut hyvin?	74	4
	94,87%	5,13%
Oliko narttu hyväkuntoinen pentumisen jälkeen?	70	8
	89,74%	10,26%

taulukoissa on esitelty kyselyn vastauksia pentueittain; monessako pentueessa havaittiin poikkeavuuksia.
Keskimääräinen pentuekoko karhukoiralla vuonna 2018 on 6,3 pentua. Pentueiden koossa ei ole tapahtunut merkittävää muutosta. Rodussa ei ole merkittäviä astumisvaikeuksia. Kyse on enemmänkin poikkeustapauksista, joissa voi olla syynä myös väärä astutusajankohta.
Tiinehtymisvaikeuksia on tiedossa jonkin verran, asiaa seurataan.

Vuonna 2018 jalostusryhmän tiedossa olevista astutuksista (n. 155 narttua), tyhjäksi jäi vain 10 %. Tyhjäksi jääneiden osuus on vaihdellut vuosina 2008 – 2017 välillä 12 – 22 %. (Lähde jalostusryhmän keräämät muistiinpanot). Huomattavaa on, ettei edelleenkään joka astutusta saada jalostusneuvonnan tietoon. Vuonna 2017, 113 pentueesta 91 pentuetta eli 80% oli jalostusryhmän tiedossa ennen pentueen rekisteröintiä.

Tyhjäksi jäämisiä seuratessa tulee huomioida, että rodun kasvattajat ovat pääsääntöisesti yhden – kahden nartun omistajia ja näin ollen myös oikean astutusajankohdan havaitseminen voi olla joskus puutteellista. Aina ei siis syy ole koirissa.

Pentukuolleisuutta on ollut tietyissä linjoissa yleisesti, kuitenkaan asiaan ei ole kiinnitetty sen enempää huomiota, koska on ajateltu emän polkeneen pennut. Vuonna 2017 Helsingin yliopiston tutkijat paikansivat luustonkehityshäiriötä aiheuttavan geenimutaation pentuna kuolleiden karhukoirien verinäytteistä. Tämän jälkeen selvisi, että jopa 17 % verinäytteen antaneista karhukoirista on kyseisen virhegeenin kantajia.

	Kyllä	Ei
Tappijalkainen	0	77
	0 %	100%
Kitalakihalkio	1	76
	1,3%	98,7%
Huulihalkio	0	77
	0 %	100%
Häntämutka	2	75
	2,6%	97,4%
Purentavika	1	76
	1,3%	98,7%
Vesipää	0	77
	0 %	100%
Napatyrä	6	71
	7,79%	92,21%
Kitukasvuisuus	1	76
	1,3%	98,7%
Muu rakenteellinen poikkeavuus	4	73
	5,19%	94,81%
Jokin hermostollinen sairaus	0	77
	0 %	100%
Muuta normaalista poikkeavaa, mille on eläinlääkärin diagnoosi	3	73
	3,95%	96,05%
Muuta normaalista poikkeavaa, mille ei ole eläinlääkärin diagnoosia	1	75
	1,32%	98,68%

	Kyllä	Ei
Töpöhäntäisyys	6	72
	7,69%	92,31%
Hera/siniset silmät/ toinen silmä	7	72
	7,69%	92,31%
Kokovalkoiset	2	76
	2,56%	97,44%
Valkovoittoinen väritys	4	74
	5,13%	94,87%
Epäsymmetrinen väritys	16	62
	20,51%	79,49%
Kolmivärisyys	3	75
	3,85%	96,15%
Muu värivika	0	77
	0 %	100%

4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä

Keskeisimmät ongelmakohdat

Mustavalkoisin silmin tarkasteltuna karjalankarhukoiraa voidaan pitää terveenä ja elinvoimaisena rotuna, mutta minkäänlaiseen huolettomuuteen ei kuitenkaan ole varaa tuudittautua. Erityistarkastelua vaativat rodun tulehdusherkkyys, atopioiden ja ihosairauksien sekä sydänvikojen ja selkärangan sairauksien esilletulo. Ne antavat aihetta huolelliseen jalostussuunnitteluun ja perimän laajaan ylläpitoon kaikille rodun kasvattajille. Kaihi ja PRA ovat edelleen vakavasti otettavia uhkia rodulle, mutta niiden esiintyminen on saatu nykyisin keinoin pysymään alle 5 %:ssa. Jos geenitutkimukset silmäsairauksien osalta kehittyvät, ne tarjoavat huomattavaa etua myös karjalankarhukoirien jalostukselle.

Pääasiassa rodun ongelmat kiteytyvät suppeaan perimään, jota toki luonto pyrkii itsekin korjaamaan

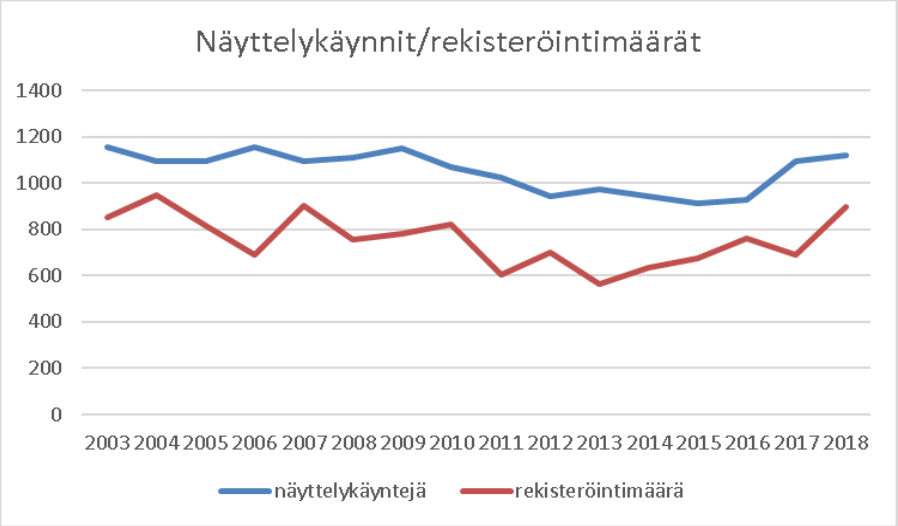
jalostustyötämme helpottaen. Silmäsairaudet, lonkkatulosten kehityssuunta ja rodun yleinen vastustuskyky ovat asioita joita tulee jatkuvasti tarkkailla, eikä minkään jo nyt tiedossa olevan virhegeenin suhteenkaan tule päästää tilannetta karkaamaan käsistä.

Jotta nykyään tiedossa olevat terveysriskit saataisiin jatkossakin pysymään aisoissa, tulisi aikuisena PEVISA-tarkastettavien koirien yksilömäärää kasvattaa ja saada entistä useampi yksilö pentueestaan tarkastuksiin, vaikka yksilöä itseään ei olisikaan tarkoitus käyttää jalostukseen. Myös geenitestaus tulisi saada harrastajakunnalle entistä tutummaksi.

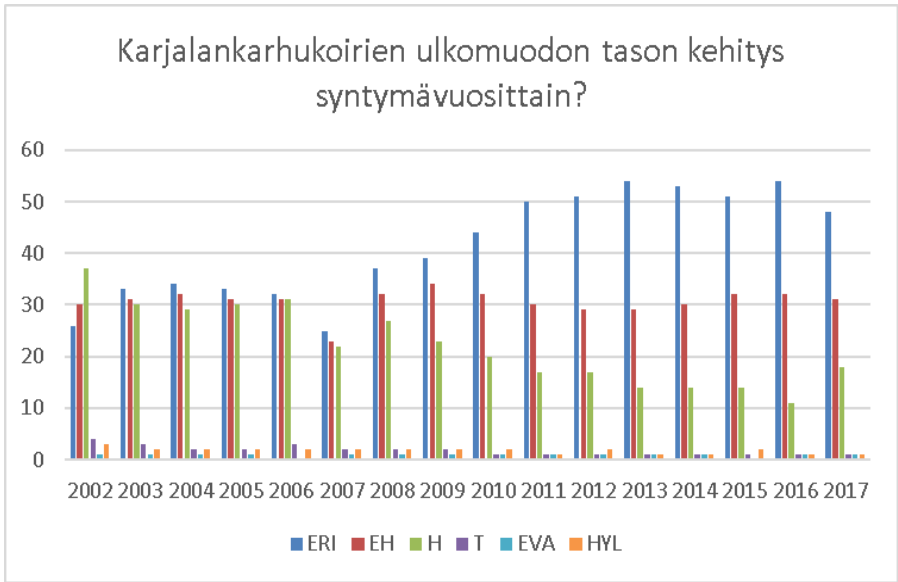
4.4. Ulkomuoto

4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset

Rodun koirien näyttelykäynnit
Rodun näyttelykäynti määrät ovat pysyneet tasaisena rekisteröintimäärän notkahduksista huolimatta. Tilastojen mukaan rodun ulkomuodon taso olisi kokenut huiman harppauksen vuonna 2008, mutta tilastossa on näkyvissä näyttelysääntöjen muutokset sekä kenties hieman löystynyt tuomari linja.

Rodun koirien jalostustarkastukset
Jalostustarkastuksia on tehty karhukoirille vuodesta 2015 lähtien. 60 koiraa on mitattu ja punnittu, arvioitu ulkomuodollisesti sekä luonteen osalta.
Jalostustarkastukset ovat herättäneet harrastajissa mielenkiintoa luonnetestausta kohtaan, mikä on koettu erittäin hyväksi. Ulkomuodon osalta jalostustarkastuksista saatua tietoa on peilattu rotumääritelmään ja voitaneen todeta, että pääsääntöisesti karhukoirat ovat mittasuhteiltaan enemmän kuin 2-3% korkeuttaan pitempiä. Samoin rotumääritelmän mukainen runko/raajakorkeus 1:1 on käytännössä visuaalisesti katsottavissa, karvapeite kuvaan mukaan lukien. Mittaustuloksissa rungon syvyys jää pääsääntöisesti selvästi raajakorkeudesta. Sen sijaan pään mittasuhteissa ollaan hyvin monen yksilön kohdalla päästy lähelle ihannetuloksia mittauksissa.

Jalostustarkastuksissa saavutettu tärkein tieto on silmäpeilaustuloksissa. Monelle yli 6-vuotiaalle koiralle on saatu vielä terveeksi todettu -merkintä, mikä auttaa myös yksilön, mutta varsinkin jälkeläisten jatkojalostusta suunniteltaessa. Myös ikäviä kaihi ja PRA löydöksiä on tehty muutama. Jalostustarkastuksen sisältöä tullaan kehittämään kokemusten perusteella, jotta tapahtumasta saataisiin mahdollisimman

kattava hyöty rodulle.

4.4.4 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista

Keskeisimmät ongelmakohdat
Karjalankarhukoiran rakenne on säilyttänyt hyvin luonnonkannasta peräisin olevat metsästyspystykorvan piirteet ja terveen rakenteen. Yleisimpiä syitä karjalankarhukoiran hylkäämiseen näyttelyssä ovat: Ylikorkeus, ylä- /alapurenta tai muu rotumääritelmän mukainen hylkäävä virhe. Laatumainintaa alentavia yleisimpiä virheitä karhukoiralla ovat rakenteelliset puutteet, koko, tasapurenta, pienet värivirheet ja vaaleat silmät. Lisäksi tämän päivän karjalankarhukoiralla esiintyy puutteita rodunomaisessa pään jyhkeydessä sekä korvien koossa ja asennossa.

Karjalankarhukoiran käyttötarkoitus on hirven, karhun ja muun suurriistan metsästys. Siksi on tärkeää, että ulkomuototuomarit ja kasvattajat pitävät tärkeimpinä niitä ulkomuoto-ominaisuuksia, joilla on arvoa käyttöpuolen kannalta. Tämä on otettava huomioon myös ulkomuototuomareiden koulutuksessa.

Ongelmien mahdollisia syitä
Ulkomuoto ei ole tärkein jalostusta ohjaava kriteeri karjalankarhukoiralla ja näyttelyissä havaittuja puutteita ei koeta suurena ongelmana. On tärkeää, että myös laatumaininnan H saaneita koiria käytetään jalostukseen. Toki, jos jalostukseen käytettävällä yksilöllä on selkeitä ulkomuodollisia puutteita, ne yleensä huomioidaan jalostusvalintoja tehdessä. Moni nartun omistaja tänä päivänä edellyttää urokselta myös ulkonäköä.

Suurentunut koko, selän pituuden kasvu ja sitä usein seuraava selän pehmeys ja edelleen lisääntynyt rasitus nivelille ja nikamien välilevyille voivat aiheuttaa ongelmia tulevaisuudessa, jos asiaan ei puututa. Rodun ihannevoimakkuusaste on myös kehittymässä hieman kevyempään suuntaan ja ilmavia, pitkäraajaisia koiria on paljon. Samoin monesti on toivomista karvapeitteissä. Näillä ulkomuodollisilla puutteilla ei ole suurta metsästyksellistä merkitystä lukuun ottamatta karvapeitteen säänkestävyyttä. Leveään reiteen ja hyvään polvikulmaan tulisi kuitenkin kiinnittää huomiota jalostuksessa, ettei ristisidevauriot pääsi entisestään yleistymään rodussamme.

5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA

Rodun edellisen jalostuksen tavoiteohjelman voimassaolokausi
Rodun alkuperäinen jalostuksen tavoiteohjelma on ollut voimassa vuodesta 2011 lähtien. Tämä päivitys täydentää alkuperäistä JTO:ta niiltä osin kuin tietoa on tullut lisää.

5.1 Käytetyimpien jalostuskoirien taso

Metsästysominaisuudet, terveys ja perimän säilyttäminen monimuotoisena ovat olleet kasvattajien tavoitteita jalostusyhdistelmiä suunnitellessa. Hirvenhaukkukokeiden koetulokset sekä koirien arvo-otteluiden menestys ohjaavat edelleen jalostusvalintoja. Tappisarvi-ottelu sekä seniorihaukut ovat nostaneet itsensä hirvenhaukut- ja kuningatar- otteluiden rinnalle. Koepalkitsemattomia uroksia on käytetty jalostukseen erittäin harvoin, narttujen kohdalla koepalkitsemisesta on jouduttu edelleen tinkimään. Samanaikaisesti kuitenkin paljon käyttökokeissa palkittuja, terveitä narttuja jää käyttämättä jalostukseen. Yhdistelmiä suunnitellessa on keskitytty kokonaisvaltaiseen terveyteen, jolloin joistakin yksityiskohdista on jouduttu tinkimään ja ottamaan harkittuja riskejä.

Edellä mainitun pohjalta, seurantajakson aikana jalostuskäyttöön valitut koirat ovat olleet keskitasoa parempia toimivuuden ja usein myös terveydenkin osalta. Edellisen JTO:n aikana ei koirien ulkomuotoa ole pidetty tärkeimpänä kriteerinä, kuitenkin ulkomuodon säilyttämisessä on onnistuttu hyvin. Jatkossa tulee

kiinnittää huomiota yhdistelmissä värienjakautumiseen ja välttää valkovoittoisuuden lisääntymistä. Jälkeläisseurannassa on havaittu, että tasoltaan erinomainen yksilö ei aina ole osoittautunut erityisen hyväksi periyttäjäksi.

Vuoden 2005 jälkeen syntyneet tällä hetkellä eniten jalostukseen käytetyt urokset

#	Uros	Synt. vuosi	Pennut			
			Pentueet	Jälkeläiset	Vuoden aikana	Toisessa polvessa
1	FIN KVA KURENOJAN MANU	2005	12	73	0	156
2	FI KVA TEILOJAN SÄKÄ	2009	10	61	0	162
3	FIN KVA SISU	2005	9	59	0	191
4	FIN KVA FI MVA SISUKKAAN KARU	2006	10	57	0	60
5	FI KVA MOLSSIN VERTTI	2005	8	56	0	101
6	FI KVA AITTASUON JIPPO	2011	6	54	11	122
7	FI KVA VAHTI	2007	8	53	0	223
8	FI KVA FI MVA LEEVI	2009	7	50	0	147
9	FI KVA KARPAASIN NIKU	2016	5	47	39	0
10	FI KVA SAPILASKORVEN OSSI	2005	6	46	0	75
11	FI KVA KUORIKAN RAJU	2011	7	45	11	57
12	FI KVA SUVENPERÄN REMU	2007	7	44	0	142
13	FIN KVA MARTINSELKOSEN EDIE	2005	6	43	0	50
14	FI KVA PIHKANEVAN KUSTI	2007	7	43	0	100
15	FI KVA MOLSSIN NIKKI	2010	6	43	0	74
16	FI KVA MOSKU	2009	6	43	7	109
17	FI KVA RIIKOSEN ROBA	2013	7	43	11	0
18	FI KVA LAPINKAIRAN CAPO	2007	5	42	0	65
19	FI KVA KÖRMY	2007	5	41	0	8
20	FIN MVA FIN KVA MOSKU	2005	6	41	0	83

Lähde: Koiranet

5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen

Edellinen JTO vanhentui vuoden 2016 lopussa, JTO:n voimassaoloaikaa on kuitenkin jatkettu vuoden 2019 loppuun. Ohjelman tavoitteena oli säilyttää rotu rotumääritelmän mukaisena suurriistan metsästykseen soveltuvana erikoiskoirana ja vakiinnuttaa rodunomaisia metsästysominaisuuksia.

Tavoite	Toimenpide	Tulokset
1. Rodun geeniperimä pidetään mahdollisimman laajana ja monimuotoisena ja sukusiitosasteen kasvunopeus tätä kautta mahdollisimman hitaana	Jalostusneuvonta Suositukset ja rajoitukset Tiedottaminen	Jalostusneuvonnan ja valistuneiden kasvattajien ansiosta on hiipuvia linjoja saatu pidettyä yllä rodun geeniperimän säilyttämiseksi. Kaiken kaikkiaan pentueiden sukusiitosasteen keskiarvo on yhä saatu laskemaan.
2. Rodun terveys ja elinvoima on hyvä, perinnöllisiä sairauksia esiintyy yhä vähemmän	Jalostussuositukset PEVISA-tarkastukset Sairaiden koirien myötä oletettujen ”riskikoirien” tunnistaminen ja riskien kertaamisen välttäminen	Kaihi- ja PRA-tutkimusten osalta läpimurtoa odotetaan yhä, kuitenkin rodun tunnetut perinnölliset sairaudet on saatu pidettyä kurissa. Erilaiset autoimmuuni- ja tulehdussairaudet ovat vaikuttavimmat tekijät lyhentämään käyttöikää ja näihin on jatkossa kiinnitettävä huomiota.

	yhdistelmiä suunniteltaessa	
3. Rodun käyttöominaisuuksia ja suurriistan käsittelytaitoa vahvistetaan ja rodulle ominaiset luonteen- ja metsästyspiirteet, kuten nopea reagointi ja liikkeet, taistelutahto, sekä ainutlaatuinen suuntavaisto ja yhteydenpito säilytetään. Koiran luonteen tulee olla käyttötarkoituksen mukaisesti rohkea ja itsevarma.	Kovien, toimivien narttujen tehostettu jalostuskäyttö. Jalostustarkastus Koetoiminta Käyttöindeksit Kilpailusääntöjen päivittäminen	Rodun käyttöominaisuudet varsinkin varhaiskypsyys ja narttujen taso ovat nousseet kohisten menneellä JTO ja PEVISA-kaudella.
4. Rotumääritelmä ja sen mukainen terve rakenne, komea olemus ja fyysiset ominaisuudet säilytetään pyrkimättä kuitenkaan liialliseen ulkonäölliseen yhdenmukaisuuteen.	Koirien näyttelytulosten, värityksen ja koon huomioon ottaminen yhdistelmiä suunnitellessa. Ulkonäkö ei ole ollut este toimivan koiran jalostuskäytölle	Monimuotoisuus näkyy karjalankarhukoirassa tänäkin päivänä. Valkovoittoisuus ja muut värivirheet ovat saaneet sosiaalisen median myötä huomiota osakseen aiempaa enemmän. Varsinaisten värivirheiden yleistymisestä on vaikea mennä sanomaan kulttuurin muuttumisen myötä, mutta musta-valkosuhteissa on nähtävissä 6/4 5/5 ja vaaleampien koirien lisääntymistä.

Jalostuksen ulkopuolelle jäävien koirien osuus

Jalostuksen ulkopuolelle jää yhä liian paljon koiria, mikä köyhdyttää rodun monimuotoisuutta. Ikäluokasta 2000, nartuista 29 % ja uroksista 11 % käytettiin jalostukseen elämänsä aikana. Narttujen osalta pohjalla käytiin ikäluokissa 2007 ja 2008, joista vain 14 % käytettiin jalostukseen. Onneksi tämän jälkeen olemme saaneet nostatettua jalostukseen käytettävien narttujen osuutta, sen ollen ikäluokissa 2012 ja 2014 jopa 18 %. Urosten osalta jalostukseen käytettävien osuus on vaihdellut 8- 13 % välillä.

Jalostussuositusten ja PEVISAn ajantasaisuuden arviointi

Tähän saakka voimassa olleeseen PEVISA-ohjelmaan ollaan pääosin oltu tyytyväisiä. Ohjelma on antanut mahdollisuuden käyttää D-lonkkaisia käyttövalionarttuja jalostukseen ja 36kk silmätarkastusväli on ollut inhimillinen vaatimus, myös Pohjois-Suomen koirille. Silmäsairauksien osalta nykyisen voimassa olleen PEVISA-ohjelman käytäntö on todettu riittäväksi, ettei silmäsairauksien määrä ole päässyt lisääntymään oleellisesti.

Lonkkaindeksin yhteenlaskettu vaatimus 190 on kuitenkin aiheuttanut jonkin verran myös väärinkäyttöä ja pyrkimystä mennä sieltä missä aita on matalin. Käytännössä on toteutettu useita CC yhdistelmiä sekä tyydytty siihen, että yhteenlaskettu indeksi täyttää rekisteröinti ehdot, eikä ole tavoiteltu suosituksissa ollutta 100 keskiarvoa.

Myös pitkään suosituksissa ollut pykälä, ettei nuorille uroksille suositeltaisi enempää kuin 30 jälkeläistä on todettu mahdottomaksi valvoa ja riittämättömäksi suosituksena. Uusien suositusten myötä, suosituskriteerejä pyritään yksinkertaistamaan ja selkeyttämään entisestään.

6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

6.1 Jalostuksen tavoitteet

Jalostuspohja

Karjalankarhukoira säilyy rotumääritelmän mukaisena suurriistan metsästykseen soveltuvana erikoiskoirana, jonka rodunomaisia metsästysominaisuuksia vakiinnutetaan edelleen.
Rodun geeniperimä pyritään säilyttämään mahdollisimman laveana ja monimuotoisena. Kaikki jäljellä olevat suvut pyritään säilyttämään ja hyödyntämään myös rajojen ulkopuolella olevat populaatiot ja mahdolliset valtalinjoista erillisinä säilyneet linjat.
Rodun fyysiset ominaisuudet ja terveystilanne on hyvä. Rodun koirat ovat pitkäikäisiä ja niiden lisääntyminen tapahtuu luonnollisesti. Suurriistan metsästysmahdollisuudet tulevat säilymään ja karhun kohdalla jopa mahdollisesti lisääntymään Pohjoismaissa. Rodun käyttö turkisriistan pyynnissä tulee lisääntymään. Näyttävän ja toimivan rodun suosio tulee kasvamaan suurriistan metsästäjien keskuudessa Suomessa ja ulkomailla. Kasvatustyö on aktiivista ja jalostustavoitteisiin sitoutunutta. Yhteistyö pohjoismaisten rodun harrastajien ja järjestöjen kesken on tiivistä.

Karjalankarhukoiran populaatiotasolla tavoitteet tärkeysjärjestyksessä:

1. Rodun geeniperimä pidetään mahdollisimman laajana ja monimuotoisena ja sukusiitosasteen kasvunopeus tätä kautta mahdollisimman hitaana. Tärkeimpänä on turvata riittävä rekisteröityjen koirien määrä. Rodun geeniperimän ja monimuotoisuuden säilyttämiseksi, ulkomailla olemassa olevat karjalankarhukoira populaatiot kartoitetaan ja käytetään mahdollisuuksien mukaisesti hyödyksi. Rodun elinvoimaisuuden nimissä pidetään avoinna mahdollisuutta myös rotukirjan avaamiseen, jos painavat perustelut löytyvät.
2. Rodun terveys ja elinvoima on hyvä, perinnöllisten sairauksien esiintyminen ei lisäänny
3. Rodun käyttöominaisuuksia ja suurriistan käsittelytaitoa vahvistetaan ja rodulle ominaiset metsästyspiirteet, kuten nopea reagointi ja liikkeet, taistelutahto sekä ainutlaatuinen suuntavaisto ja yhteydenpito säilytetään.
4. Koiran luonteen tulee olla käyttötarkoituksen mukaisesti rohkea ja itsevarma. Rodun luonteen kehitystä pyritään tutkimaan ja ohjaamaan entistä enemmän. Rodun luonteen tulee olla sekä yhteiskuntaan sopivaa että rodulle ominaista.
5. Rotumääritelmä ja sen mukainen terve rakenne, komea olemus ja fyysiset ominaisuudet säilytetään pyrkimättä kuitenkaan liialliseen ilmiasulliseen yhdenmukaisuuteen.

Käyttäytyminen ja luonne

Karhukoiralta edellytetään edelleen vahvaa ja tasapainoista käytöstä, jotta itsenäinen työskentely suurriistan parissa onnistuu. Luonteeseen kiinnitetään vahvasti huomiota jalostusvalinnoissa ja arkuus, epävarmuus ja vihaisuus ovat jatkuvasti seurattavia asioita. Alkavan JTO kauden aikana karhukoiralle tullaan rakentamaan sekä luonnetestin että MH-luonnekuvauksen mukaiset ihanneprofiilit koetulosten sisäistämisen helpottamiseksi.

Käyttöominaisuudet

Käyttöominaisuuksien suhteen keskitytään edelleen erinomaisten käyttöominaisuuksien levittämiseen populaatioon tasaisemmin. Kynnystä kokeisiin osallistumiseen pyritään madaltamaan. Harrastajakuntaa kannustetaan karhutyöskentelyjen kirjaamiseen ja virallisiin karhunhaukkutaipumuskokeisiin. Myös käyttöpuolella pitkäikäisyyttä arvostetaan, kertoohan se samalla myös kokonaisvaltaisesta terveydestä. Käyttöominaisuuksissa arvostetaan karhukoiran tehokasta ja tarkoituksenmukaista hakutyöskentelyä sekä yhteistyökykyä isännän kanssa niin haun kuin haukkutyöskentelyn aikana. Pentuearvoja seurataan, mutta käyttöindeksien käyttöönottoa ei vielä koeta perimän monimuotoisuuden ja heikon arvosteluvarmuuden takia tarpeelliseksi.

Terveys ja lisääntyminen
Suurriistakoiran tärkeimmät ominaisuudet ovat hyvä fyysinen terveys ja vahva psyyke, jotka luovat pohjan koko koiran muulle toiminnalle ja metsästyskyvylle. Järjestön tavoitteena on kehittää ja varmistaa karjalankarhukoirarotu elintoiminnoiltaan ja rakenteellisesti terveenä, suurriistan metsästykseen pohjoisissa olosuhteissa soveltuvana perinnöllisistä sairauksista mahdollisimman vapaana ja pitkäikäisenä rotuna.

Terveysstrategia
Vaikka viimeaikaiset kehitysaskeleet erilaisten geenimutaatioiden tunnistamisessa koirien perimässä antavat lupauksia joidenkin perinnöllisten sairauksien vastustamisessa, tulee koirajalostuksen perusta aina olemaan mahdollisimman alhaista sukulaisuutta koirapopulaatiossa suosivissa jalostusvalinnoissa. Periaatteena on, että vain terveitä koiria käytetään siitokseen. Vaikka yksi perinnöllinen sairaus saataisiin rotumme perimästä karsituksi, ei periaatteesta ole varaa lipsua.

PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet
Yleisperiaatteena on säilyttää PEVISA-tarkastuksissa käyneiden koirien määrä innostamisen ja valistamisen keinoin. Jos aihetta ilmenee, esimerkiksi merkittäviä kehitysaskeleita virhegeenien paikannuksessa ja tieteellisesti sekä Kennelliiton hyväksymien geenitestien käyttöönotossa, ollaan PEVISA-ohjelmaa valmiita muuttamaan tarpeen mukaan.

Perinnöllinen kaihi, katarakta
Tavoite on, että kataraktan esiintyminen saadaan pysymään alle 5 % per ikäluokka. Suositaan vanhempia siitoskoiria jalostussuositusten annossa siten, että jalostus painottuu vanhempiin, jo uusintatarkastuksissa käyneisiin koiriin. Yhdistelmissä pyritään mahdollisuuksien mukaan varmojen kantajien mahdollisimman vähäiseen esiintymiseen.
Kataraktan virhegeenin paikallistamiseen ja geenitestin aikaansaamisen tähtäävää tieteellistä työtä tuetaan ja edistetään edelleen näytteiden toimituksin ja mahdollisuuksien mukaan taloudellisesti. Tämä koskee myös muita perinnöllisiä sairauksia.

PRA, verkkokalvon etenevä surkastuma
Suositaan vanhempia uusintatarkastettuja siitoskoiria. Jatketaan hyvin alkanutta yhteistyötä Optigenin kanssa prcd-PRA:n paljastavan geenitestin käyttöönotossa ja luotettavuuden kehittämisessä. Tämä voi olla mahdollisuus, jolla osa PRA:sairaiden koirien lähisukulaisista voitaisiin hyödyntää jalostuksessa entistä tehokkaammin.

PHPV / PHTVL, sikiöaikaisen verisuonijäänteen aiheuttama silmän kehityshäiriö
Todetaan jo nuorena, siksi vastustaminen helpompaa. 1. -asteen koiraa voidaan käyttää siitokseen terveen kumppanin kanssa.

Lonkkanivelen kasvuhäiriö eli ”lonkkavika”, (HD)
Lonkkakuvaustuloksissa on havaittavissa A-tulosten väheneminen ja C-lonkkaisten osuuden kasvu. Edelleen halutaan säilyttää mahdollisuus D-lonkkaisten käyttövalionarttujen harkittuun jalostuskäyttöön. Koska indeksien odottaminen on tuottanut ongelmia ja indeksejä ei tulisi tulkita numeron tarkkuudella, on indeksit jätetty nyt pois pevisa ohjeista. Kuitenkin suosituksissa pidetään yhä kiinni yhteenlasketusta 200 tavoitteesta lonkkaindeksille ja lisäksi suosituksia ei anneta CC-yhdistelmille.

Muut Suomessa rodulla todetut merkittävät sairaudet
Perusperiaatteena on jatkuva rodun elinvoiman ja terveyden seuranta. Tämä toteutetaan tärkeiden sairauksien säännönmukaisella ilmoittamisella jalostusryhmälle ja muutamien vuosien välein toteutettavilla terveyskartoitustutkimuksilla. Kennelliiton OmaKoira-järjestelmän käyttöä pyritään edistämään jäsenistön keskuudessa ja lisäämään sitä kautta tietoa koirien iästä ja kuolinsyistä. Tämä kaikki vaatii valistamista ja tiedon lisäämistä. Hyvä seuranta edellyttää luotettavia kartoitusmenetelmiä ja pitkäaikaista tiedon keruuta.

Yhteistyötä lisätään etenkin ruotsalaisten ja myös norjalaisten rotujärjestöjen kanssa terveysseurannassa ja tietojen vaihdossa.

Vanhojen, terveiksi todettujen, elinvoimaisten yksilöiden suosiminen jalostuksessa on näiden sairauksien vastustamisessa tärkeää. Kaikkien sairauksien suhteen pyritään siihen, että sairauksien kertautumis-mahdollisuus olisi mahdollisimman vähäinen, eikä niitä esiintyisi yhdistelmien sukutaulussa molemmin puolin 2 – 3 sukupolvessa. Rodun terveyttä pyritään tukemaan myös antamalla ajantasaista tietoa koirien terveydenhuollosta ja koirien metsästysvalmennuksesta, jotta ympäristötekijöiden sairauksia aiheuttava vaikutus olisi mahdollisimman vähäinen. Pevisa ohjelmassa seurattavien sairauksien lisäksi seurataan seuraavien sairauksien esiintymistä rodussa: pentuiän luustonkehityshäiriö, kondrodysplasia, spondyloosi ja LTV-lausunnot, polven ristisidevammat, autoimmuuniongelmat sekä tulehdussairaudet.

Harrastajia kannustetaan geenitestaamaan jalostuskoiransa tiedon lisäämiseksi ja riskien ennakoimisen helpottamiseksi jalostusvalinnoissa

Ulkomuoto
Rodunomainen ulkomuoto ja vahvuus pyritään säilyttämään. Valkokirjavuuden lisääntymiseen pyritään kiinnittämään huomiota jalostusvalinnoin. Näyttelyissä rodun säännönmukaista mittaamista jatketaan edelleen sillä korkeus tulisi säilyttää rotumääritelmän antamissa rajoissa.

6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille

Suositukset jalostukseen käytettävien koirien ja yhdistelmien ominaisuuksista

Kasvattajan pyynnöstä yhdistelmälle tehdään parituserittely, josta näkyy, miltä osin yhdistelmä täyttää tai ei täytä rodulle asetettuja jalostustavoitteita. Parituserittelyssä otetaan kantaa myös pentueen jatkojalostusmahdollisuuksiin.

1. Molemmat yksilöt täyttävät PEVISA-ohjelman ehdot, ovat terveitä, eivätkä ole arkoja tai ihmisvihaisia. Kyseessä ei ole uusintayhdistelmä eikä astutusta ole tarvinnut avustaa keinotekoisesti. Koirilla on näyttelystä vähintään laatumaininta H.
2. Molemmilla vanhemmilla tulisi olla käyttökoetulos HIRV1 tai KARH1
3. Yhdistelmän sukusiitosaste tulisi olla enintään 5 prosenttia kahdeksassa sukupolvessa ja sukukatokerroin vähintään 0,50. Sama koira ei saisi esiintyä neljässä sukupolvessa kahta kertaa eikä yhdenkään yksilön vaikutus KoiraNet-parituksessa saisi ylittää 1 prosenttia 8 sukupolven mukaan.
4. Vanhempien yhteenlasketun lonkkaindeksin tulisi olla yli 200. Kahta C-lonkkaista ei suositella paritettavaksi keskenään.
5. PEVISA:ssa vastustettavien perinnöllisten silmäsairauksien tarkoittamia silmäsairaita koiria ei saisi tulla yhdistelmissä molemmin puolin kolmeen ensimmäiseen sukupolveen. Jos yksilön vanhempi tai jälkeläinen on saanut kaihi/pra-diagnoosin, suositellaan vain yli 5- vuotiaana terveeksi silmätarkastettua parituskumppania, jonka lähisuvussa ei ole ko. ominaisuuden suhteen sairaaksi todettuja yksilöitä
6. Jos PHVP/PHTVL-, RD- tai trichiasis-diagnoosin saaneita koiria käytetään siitokseen, ei sairautta saisi esiintyä parituskumppanin lähisuvussa 3 sukupolvea taaksepäin.
7. Koiria, jotka sairastavat mahdollisen perinnöllisen taustan omaavaa sairautta (autoimmuunisairaudet, allergiat ja atopiat, luuston kehityshäiriöt, spondyloosi, patellaluksaatio, sydänviat, terveyttä haittaavat rakennevirheet) ei tule käyttää siitokseen. Myöskään toistuvista tulehdussairauksista kärsiviä koiria ei tule käyttää jalostukseen. Suosituksissa pyritään huomioimaan, ettei mikään tiedossa olevan ominaisuuden/sairauden riskikoiria kertyisi yhdistelmissä molemmin puolin kolmessa ensimmäisessä polvessa.
8. Epilepsiariski pyritään pitämään kurissa käytettävissä olevan tiedon perusteella. Oletettuja

kantajia ei saisi kertyä molemmin puolin 3 ensimmäiseen sukupolveen. Epilepsiakoiran sisaruksia voidaan käyttää jalostukseen tarkasti harkiten yli 5-vuotiaana.

9. Yhdistelmissä suositaan vanhempia ja mielellään jo PEVISA uusintatarkastuksissa käyneitä koiria. Jos yksilö on testattu geenitestillä jonkin sairauden kantajaksi, suositellaan parituskumppaniksi vain terveeksi testattua tai vanhempien geenitestien perusteella terveeksi oletettavaa kumppania.

Jalostusryhmä vahvistaa suositukset vuosittain seuraavalle jalostuskaudelle ja linjaa suhtautumisen sairauskohtaisesti oletettuihin kantajiin (sairaan vanhemmat ja jälkeläiset).

Suositus yksittäisen koiran maksimijälkeläismäärälle
Yksittäiselle koiralle rekisteröidään enintään 60 jälkeläistä, lisäksi alle 5-vuotiaalle urokselle ei suositella enempää kuin maksimissaan 25 pentua.

6.3 Rotujärjestön toimenpiteet

- **Geenipohja pidetään mahdollisimman laajana ja sukusiitosasteen kasvu hitaana käyttämällä jalostukseen mahdollisimman monia eri yksilöitä, sekä uroksia että narttuja ja kasvattamalla näin tehollista populaatiota.**

Koirayksilöiden liikakäyttö ja jälkeläismäärä rajataan rodun PEVISA ohjelmassa 60 pentuun, nuorten alle 5 vuotiaiden koirien jälkeläismäärä on rajoitettu maksimissaan 25 pentuun. Sukusiitosta hallitaan suunnittelemalla ja suosittelemalla yhdistelmiä, joissa ss-prosenttia ei nouse yli 5:n kahdeksassa sukupolvessa eikä neljässä sukupolvessa esiinny kahta kertaa samaa koiraa. Kartoitetaan mahdolliset siitokseen sopivat ulkomaiset koirat. Jos rodun terveystilanne välttämättä vaatii, voidaan rotuunottoja harkita. Tiedottamista tehdään kokouksissa ja järjestön lehdissä. SPJ on mukana LUKE:n ja Kennelliiton kotimaisten koirarotujen geenivaraohjelmassa, jonka tavoitteena on tallettaa rotujen perimää geenipankkiin kuten muillakin kotimaisilla alkuperäisroduilla.

- **Rodun terveyttä seurataan jatkuvalla terveystietojen keräämisellä ja populaatiotasolla tapahtuvien terveydentilan muutosten havaitsemiseksi viiden vuoden välein suoritettavalla laajalla terveysseurantatutkimuksella**

Hedelmällisyysmittareita (tiinehtyvyys, rekisteröidyt pennut/pentue) seurataan vuosittain. Jäsenistöä aktivoidaan käyttämään Kennelliiton jalostustietojärjestelmän Omakoira-palvelun käyttöä, jotta koirien kuolinsyistä ja eliniästä saataisiin koottua tietoa. Jalostussuosituksissa painotetaan vanhempien, perinnöllisten silmäsairauksien uusintatarkastuksissa käyneitä kaikin puolin elinvoimansa osoittaneita koiria. Muuta, ainakin osittain perinnölliseksi epäiltyä sairautta potevaa koiraa, ei suositella jalostukseen. Huomiota kiinnitetään epilepsiaan ja erilaisiin autoimmuunisairauksiin sekä useita antibioottikuureja tai operatiivista hoitoa vaatineisiin tulehdussairauksiin, jolla pyritään siihen, ettei sairastumisalttius kasaantuisi yhdistelmissä. Laajan geenipohjan ylläpito auttaa terveystavoitteiden saavuttamisessa parantamalla yleistä elinvoimaa. Toisaalta tiedotusta suurriistakoiran hyvästä terveydenhuollosta ja harjoituksesta lisätään. Tuetaan koirien perinnöllisten sairauksien tutkimusta muun muassa aktivoimalla jäsenistöä tiedotuksen keinoin käyttämään koiransa PEVISA-tarkastuksissa ja teettämään geenitestejä. Järjestö osallistuu joukkotarkastuksien järjestämiseen ja tutkimusten taloudelliseen tukemiseen. Jos koiralla suunnitellaan teetettäväksi useampi pentue (enemmän kuin 2) rotujärjestö suosittelee koirasta otettavaksi MyDogDNA-testi prcd-PRA lisällä, tällöin ajan kanssa saataisiin suuntaa myös tappijalkageenin ja pentuiän luustonkehityshäiriögeenin kantajien määrästä. Myös kaikki prcd-PRA:n suhteen terveeksi testatut koirat ovat arvokasta jalostusainesta, jotta kaikkia taudin kantajia ei tarvitsisi karsia jalostuksen ulkopuolelle.

- **Karjalankarhukoiran parhaat metsästysominaisuudet pyritään vakiinnuttamaan koirapopulaatioon suosittelemalla jalostukseen metsästysominaisuuksiltaan keskitasoa parempia koiria, jotka ovat osoittaneet metsästyskykynsä useamman vuoden aikana.**

Huomiota kiinnitetään hirven käsittelytaitoon, haun laajuuteen, sitkeyteen, yhteistyöhön ohjaajan kanssa

sekä metsästykseen sopivaan itsevarmaan luonteeseen. Juroutta, taistelutahtoa ja terävyyttä toisia saman sukupuolen koiria kohtaan esiintyy, ihmisvihaisuutta tai arkuutta ei kuitenkaan hyväksytä.
Koirien metsästysominaisuudet testataan metsästyksenomaisissa kokeissa kuten hirven- ja karhunhaukkutaipumuskokeissa tai käytännön metsästyksessä. Tuetaan uusien riistavietin ja siihen liittyvien ominaisuuksien testausmuotojen kehittämistä ja aktiivisia toimijoita

- **Vaikka jalostuksen päätavoitteena ovat hyvät käyttöominaisuudet, myös rodun käyttövaatimuksia ilmaiseva vaikuttava ulkomuoto säilytetään**.

Huomio jalostussuosituksissa kiinnitetään koiran terveeseen rakenteeseen, kuten kestäviin käpäliin, rungon ja raajojen kiinnityksen tiiviyteen sekä säätä kestävään karvapeitteeseen. Koirien koon kasvu ja ilmavuuden lisääntyminen pyritään estämään jalostusvalinnoilla. Järjestö tulee esittämään Kennelliitolle näyttelyarvostelun lisäämistä KoiraNet-tietokantaan jalostusneuvonnan työkaluksi.

- **Lisätään tietoisuutta karjalankarhukoiran terveydenhuollosta ja terveyden edistämisestä sekä metsästysvalmennuksesta.**

Koiranpidon vastuullisuutta ja erityisvaatimuksia korostetaan. Karjalankarhukoira on suurriistan metsästyksen erikoiskoira, jonka terävyys voi aiheuttaa konflikteja ja ylireagointeja, varsinkin toisten lajikumppaneiden kesken. Tämä on tärkeää saattaa etenkin uusien rodunharrastajien tietoon.

- **Selvitetään mahdollisuudet kehittää koiratietokantaan pohjautuva sovellus jalostusneuvojien työkaluksi**.

Sovelluksessa yksilöistä kerätyt tiedot olisivat kaikkien jalostusneuvojien nähtävissä jonkun tiedot kerättyä ja syötettyä. Tiedot näkyisivät suoraan myös koirien sukutauluissa 4 polven mukaan yhdistelmiä tarkasteltaessa. Sovellus helpottaisi jalostusneuvojien työtä sekä antaisi yhdistelmän riskeistä kokonaiskuvan.

6.3Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin

Geneettinen monimuotoisuus ja terveys:

Vahvuudet	Heikkoudet
• Asian tärkeyden tunnustaminen • Valistuneet kasvattajat • Terveen ja pitkäikäisen koiran maine • Näyttävä koira johon liittyy kansallista historiallista eksotiikkaa • Tiedon saatavuus	• Suppea kantakoirapopulaatio ja supistunut monimuotoisuus ja kadonneet sukulinjat • Vähäinen harvinaisempien sukujen yksilömäärä • Rodun sekoittuminen kotimaisiin valtalinjoihin myös naapurimaissa • Muutosvastarinta • Avoimuuden puute, tautien salailu
Mahdollisuudet	**Uhat**
• Uusimpaan tietoon perustuva jalostuksen ohjaus • Uuden sukupolven kasvattajat • Tiedon lisääntyminen sairauksista ja terveyden hoidosta sekä edistyminen PRA- ja kaihi-tutkimuksissa • Avoimuuden lisääntyminen • Yhteistyön lisääminen kasvattajien välillä • Ulkomailla oleva mahdollinen jalostusmateriaali ja lähisukulaiset	• Rekisteröintimäärien pieneneminen • Hallitsematon tai liiallinen perinnöllisten sairauksien yleistyminen • Kilpailuhenkiset jalostusperusteet • Jalostuksen painottaminen epäoleellisiin ja pieniin yksityiskohtiin • Kaupallisuus • Lonkkatulosten heikentyminen • Ristiside vammojen yleistyminen

• Tarvittaessa geneettisen monimuotoisuuden lisääminen hallittujen roturisteytysten kautta.	

Käyttöominaisuudet ja luonne

Vahvuudet	**Heikkoudet**
• Käyttöominaisuuksien vakiinnuttaminen laajalti populaatioon • Parhaimmillaan erinomaiset Pohjolan olosuhteisiin soveltuvat monipuoliset käyttöominaisuudet • Ihanteellinen suurriistakoiran luonne, rohkeus ja rakenne • Löytyy erityyppisiä koiria • Kiinnostunut muustakin riistasta • Erinomaiset taidot käsitellä ja pitää riistaa aloillaan • Erinomainen suuntavaisto ja halu palata isännän luo työskentelyn päätteeksi	• Metsästysominaisuuksien heikkeneminen geneettisen kaventumisen tai yleisen terveydentilan heikkenemisen takia • Metsästys- ja testausmahdollisuuksien väheneminen • Ulkomuotopainotteinen tai seurakoira-tarkoituksiin tähtäävä jalostus. Myös vain kohtuullisesti tai heikosti toimivia koiria • Kilpailuhenkinen jalostus monimuotoisuuden kustannuksella
Mahdollisuudet	**Uhat**
• Rodussa geneettinen suurriistavietti • Monipuoliset metsästysmahdollisuudet • SRVA- toiminta • Koekäyntien ja testausmahdollisuuksien lisääntyminen ja niistä raportointi • Jalostuksen ohjauksen työkalujen kehittyminen • Villisikakannan ja petopyynnin kasvu • Kansainvälistyminen, komea metsästyskoira, joka kasvattaa suosiotaan Euroopassa • Rodulle tyypillinen taito pitää riista aloillaan ja rauhallisena. Oikein toimivana häiriötön riistalle	• Käyttöomiinaisuuksien vakiinnuttaminen geneettisen monimuotoisuuden kustannuksella • Metsästysominaisuuksien heikkeneminen geneettisen kaventumisen tai yleisen terveydentilan heikkenemisen takia. • Metsästys- ja testausmahdollisuuksien väheneminen • Ulkomuotopainotteinen tai seurakoira-tarkoituksiin tähtäävä jalostus.

Ulkomuoto ja rakenne

Vahvuudet	**Heikkoudet**
• Erinomainen rotumääritelmä • Vahva, vakiintunut riittävästi vaihteleva rotutyyppi • Rakenne käyttötarkoitukseen ja olosuhteisiin soveltuva • Vähän vakavia rakennevirheitä	• seassa vierasta rotutyyppiä: ilmavuus, korkeus, keveys, matalat käpälät, korkea kinner • Sinisilmäisten, valkovoittoisten ja kokonaan valkoisten pentujen mahdollinen lisääntyminen
Mahdollisuudet	**Uhat**
• Ulkomuoto on helpoimmin jalostettava ominaisuus • Rodun tämänhetkiset käyttöominaisuudet	• Koon kasvaminen • Rotutyypin liukuminen yleislaikan suuntaan • Purentaviat

mahdollistavat myös ulkomuotoasioiden huomioimisen jalostustyössä	• Liiallinen yhdenmukaisuuden vaatiminen, monimuotoisuuden väheneminen • Terveyteen tai rotutyyppiin vaikuttamattomien pienien virheiden korostuminen • Terävyydestä ja taistelutahdosta rankaiseminen näyttelyissä, luonteen pehmeneminen

Varautuminen ongelmiin:

Rekisteröintimäärät, sukusiitosaste ja jalostuspohja

Suuri riski rodulle olisi rekisteröintimäärien putoaminen pysyvästi 500 yksilön tasolle, tämän seurauksena jalostuspohja kapenisi vääjäämättä. Rodun geneettinen monimuotoisuus on säilytettävä, mutta kuitenkin muistettava, että määrä ei korvaa laatua. Tulevaisuudessa rodun pariin tarvitaan uusia kasvattajia ja heitä tulee tukea ja kannustaa käyttämään jalostukseen myös niitä yksittäisiltä ominaisuuksiltaan heikompia, mutta toimivia terveitä käyttökoiria. Rodun harrastajien on muistettava, että jos ihmiset eivät kohtaa karhukoiria metsässä, näyttelyissä, kaupungilla ja erilaisissa tapahtumissa, kuinka he päätyisivät rotuna karjalakarhukoiraan? Sukusiitosprosenttien ei saa antaa nousta yhtään. Vaikka se olisi nopea tie huippukoekoirien kasvatuksessa, niin rodunjalostuspohjaa ei ole vara kaventaa yhtään. Jatkossa entistä useampi tuloksen haukkunut narttu tulisi saada mukaan jalostuskäyttöön. Sekä harrastajia että kasvattajia on aktivoitava ja kannustettava toimivien koirien jalostuskäyttöön. Jos rotu ajautuisi geneettiseen umpikujaan, olisi mahdollisina ratkaisuina hallitut rotuunotot/roturisteytys tai kuten suomenpystykorvan kohdalla, rotujen yhdistäminen. Merkkinä umpikujaan ajautumisesta voidaan pitää lisääntyviä lisääntymiseen liittyviä ongelmia.

Perinnöllisten sairauksien lisääntyminen

PEVISA ohjelma on ollut käytössä karjalankarhukoirilla yli 20 vuotta. Tuona aikana perinnöllisiä sairauksia on löytynyt rodussa lisää, mutta toisaalta kaikki tähän saakka löydetyt sairaudet on saatu myös pysymään kurissa vastuuntuntoisten kasvattajien sekä kohtalaisen tiukan PEVISA ohjelman ansiosta. PEVISA ehtojen löysääminen voisi aiheuttaa jo tunnettujen perinnöllisten sairauksien lisääntymistä. Jotta perinnölliset sairaudet saataisiin jatkossakin pidettyä kurissa, pyritään tekemään tiivistä yhteistyötä geenitutkijoiden kanssa. Jalostusryhmä pyrkii yhteistyössä kasvattajien kanssa kartoittamaan suunniteltujen yhdistelmien mahdolliset riskit ja niiden vakavuuden. Rodun yleistä terveyttä seurataan kyselyllä joka viides vuosi, mahdollisia sairauksia ja niiden periytyvyyttä pyritään indeksoimaan ja kannustetaan terveiden jalostuskoirien käyttöön. Kyselyissä seurataan myös koirien yleistä terveyttä ja käyttöikää.

Metsästyksen ja metsästysmahdollisuuksien väheneminen

Tämän päivän Suomessa metsästyksen ja metsästysmahdollisuuksien väheneminen on vakava riski ja myös todellisuutta. Ihmisten kaupungistuminen, metsästyksenvastaisuus ja koirien mieltäminen luontoa häiritseviksi tekijöiksi on nykypäivää, johon rotumme tulisi pystyä vastaamaan. Samaan aikaan metsästysalueet pirstoutuvat pienemmiksi ja metsästysseurueiden koko kasvaa, jolloin koiran luonne ja yhteistyökykyisyys nousevat entistä merkittävämpään rooliin. Myös metsästysominaisuuksissa tulisi yhteistyökykyisyyttä painottaa. Ylilaajan haun omaavan koiran kanssa pirstaleisilla alueilla metsästäminen on miltei mahdotonta. Myös karhukoiran riistankäsittelytaitoa tulee nostattaa esille markkinoinnissa. Taitava hirvikoira ei juoksuta riistaa kilometrikaupalla, vaan pidättelee seisonta

haukussa. Koska on väistämätöntä, että tulevaisuudessa metsästysmahdollisuudet ja metsästyskoirien tarve tulee luultavasti laskemaan, meidän täytyy varmistaa, että karhukoira säilyttää oman paikkansa suomalaisena suurriistakoirana.

Luonne

Rodun luonteen heikkeneminen on asia, johon monet kasvattajat ovat jo alkaneet kiinnittää huomiota, kuten myös rotujärjestö. Liian pehmeäluonteisten koirien suosiminen niin näyttelyissä kuin jalostuksessakin on heikentänyt karhukoirien luonnetta. Itsevarmuus, rohkeus, ihmisvihaisuus ja toisten koirien sietokyky ovat asioita, jotka menevät valitettavan usein sekaisin rodun harrastajiltakin. Jatkossa luonteen testaamiseen tullaan kiinnittämään huomiota, kuten jo on aloitettukin, jalostustarkastusten yhteydessä. Myös ulkomuototuomareita pyydetään huomioimaan arka käytös kehässä. Jotta luonteet eivät pehmenisi liikaa, yritetään kiinnittää huomiota jalostusvalinnoissa vahvan, itsevarman luonteen säilyttämiseen.

6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta

Vuosi	Tehtävä tai projekti
2020	Terveyskysely ja luonnekuvaukset rodulle
2021	Terveyskyselyn tulokset
2022	Pevisa-ohjelman väliarviointi
2023	JTO:n päivittäminen ja hyväksyttäminen

JTO:n ja PEVISAn vaikutuksen seuraaminen

Kaikkinaista koiran jalostusta, terveydenhoitoa, valmennusta ja ajankohtaista tieteellistä tutkimusta käsittelevää tiedottamista, avoimuutta sekä keskustelua lisätään. Asiantuntija-artikkeleita kirjoitetaan ja hankitaan Pystykorvalehdessä julkaistavaksi. Jalostuskriteereitä uudistetaan tiedon lisääntyessä. Osallistutaan ja tuetaan tieteellistä tutkimusta. PEVISA ja yhdistelmäsuositusten kriteerejä muutetaan tarvittaessa.

Erityisesti seurataan ja tilastoidaan seuraavia asioita:

- koirien sukulaisuusasteen mittarit
- käyttöominaisuuksien kehittyminen
- rekisteröinnit ja kasvattajat
- PEVISA tulokset
- populaation terveys viiden vuoden välein
- hedelmällisyyden mittarit sekä lisääntymiseen liittyvät ongelmat
- muu terveystilanne ja sairaudet
- luonteen kehitystä

Vuosittain tehtävät:

- Jalostustarkastus
- Suosituskriteerien päivitys
- Kantajalistojen päivitys
- Astutusten, synnytysten ja terveyden seuranta
- Urosten valinta geenivara ohjelmaan
- Jalostusryhmän kouluttautuminen

7. LÄHTEET

KoiraNet jalostustietojärjestelmä

Karjalankarhukoirien terveyskyselyn 2005-15 tulokset

Suomen Kennelliiton julkaisut/SKL

Karjalankarhukoiran JTO 2010 – 2015

http://koiratietokanta.fi/shhj/laajahaku.php

8. LIITTEET

- PEVISA-ohjelma vuosille 2020-2024
- Rotumääritelmä (Hyväksytty FCI 2015)